

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

Редовни правни лекови у извршном поступку

(мастер рад)

Ментор:

Проф. др Невена Петрушић

Студент:

Марина Лопатничкић

Бр. индекса: М 007/14 - О

Ниш, 2017.

САДРЖАЈ

Увод	1
I Извршни поступак	4
1.1. Појам.....	4
1.2. Субјекти у поступку извршења.....	5
1.2.1.Органи поступка извршења.....	5
1.2.2.Странке у извршном поступку.....	6
1.2.3. Учесници.....	6
II Историјат редовних правних лекова у домаћем извршном процесном праву	7
2. 1. Закон о извршењу и обезбеђењу из 1930.....	7
2. 2. Закон о извршном поступку из 1978.....	11
2. 3. Закон о извршном поступку из 2000.....	13
2. 4. Закон о извршном поступку из 2004.....	15
2. 5. Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011.....	19
III Систем редовних правних лекова у поступку извршења у појединим државама региона	22
3. 1. Македонија.....	23
3. 2. Црна Гора.....	24
3. 3. Хрватска.....	25
3. 4. Федерација Босна и Херцеговина.....	26
IV Систем редовних правних лекова у поступку извршења према ЗИО	28
4. 1. Жалба	29
4. 1. 1. Појам, правна природа и карактеристике.....	29
4. 1. 2. Жалба против решења о извршењу на основу извршне исправе.....	31
4. 1. 3. Жалба против осталих решења суда и решења јавног извршитеља.....	38
4. 2. Приговор	39
4. 2. 1. Подношење приговора.....	40
4. 2. 2. Приговор и жалба извршног дужника.....	42
4. 2. 3. Побиање решења о извршењу на основу веродостојне исправе само у делу у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање.....	43
4. 2. 4. Побиање решења о извршењу на основу веродостојне исправе само у делу у коме су одређени средство и предмет извршења.....	46

4. 2. 5. Побијање решења о извршењу на основу веродостојне исправе у целини..47	
4. 3. Упоредни приказ система правних лекова регулисаних ЗИО из 2011. и ЗИО....48	
V Резултати истраживања праксе Основног суда у Краљеву.....50	
Закључак.....53	
Литература.....55	
Остала истраживачка грађа.....56	
Сажетак и кључне речи.....58	
Summary and key words.....59	
Биографија аутора.....60	

УВОД

Поступак извршења деценијама уназад представља најслабију тачку у процесу заштите субјективних грађанских права. Из тог разлога често је долазило до законодавних интервенција са циљем да се створе законски услови за брзо и ефикасно извршење потраживања која су утврђена судским пресудама и другим извршним и веродостојним исправама. Сматра се да је спровођење извршења правноснажних судских одлука донетих у грађанској материји већ годинама највећи проблем у српском правосудју. То се и те како одражава на правну несигурност у земљи, а такође угрожава и привредну активност и уопште перспективу државе Србије на путу ка модерној европској земљи.¹

Уређење система правних лекова у поступку извршења представља јако комплексан и деликатан процес пре свега због контрадикторних циљева које је неопходно ускладити и остварити. Ова контрадикторност огледа се у томе што са једне стране треба удовољити захтевима правне сигурности, док на другој страни треба задовољити и захтеве правичности, као и права на брзо и ефикасно суђење. Овај проблем законодавац је настојао да реши увођењем адекватног система правних лекова у извршном поступку. Из тог разлога долазило је до честих измена у овој области – у одређеним периодима предвиђањем приговора као јединог правног лека, а затим увођењем жалбе уз приговор, при чему је законодавац имао прилику да сагледа позитивне и негативне стране оба решења. Преглед прописа у домену извршног процесног права који су важили на подручју Србије показује да је приликом сваке реформе ове области цивилног процесног права долазило до крупних промена у систему правних лекова. Тако, на пример, Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године није предвиђао жалбу као правни лек, већ једино могућност изјављивања приговора, као ремонстративног правног лека, на одлуке суда и јавних извршитеља. Овакво решење законодавца довело је у питање јединство судске праксе, с обзиром да је комплетна судска пракса остајала на нивоу основних судова, а са друге стране у питање је било доведено и право на делотворан правни лек имајући у виду да је овакво законодавно решење било супротно уставном концепту суштинке двостепености

¹ Билтен Врховног Касационог суда бр. 3/2015, Београд, стр. 146

одлучивања. Доношењем новог Закона о извршењу и обезбеђењу 2015. године² законодавац се одлучио за упоредо постојање жалбе и приговора, како би на тај начин истовремено биле задовољене потребе хитности, као једног од основних начела овог поступка, са једне стране, и обезбеђена двостепеност, као основно начело судских поступака уопште, са друге стране.

Овај рад посвећен је новом систему правних лекова установљеним ЗИО.

Основни циљ мастер рада је да се опише и анализира нови систем правних лекова установљен ЗИО у компаративној и историјској ретроспективи и утврди стање судске праксе у материји редовних правних лекова у извршном поступку која је претходила усвајању новог ЗИО, како би се испитало постојање разлога за законодавне промене у овој области извршног процесног права.

Резултати истраживања систематизовани су у пет целина:

У првом делу рада укратко су изложени основни појмови поступка извршења, објашњен је његов значај и указано на специфичности у односу на друге грађанске судске поступке.

Други део рада посвећен је анализи правних лекова који су били регулисани ранијим законима којима је ова материја била уређена, а који су се примењивали у Србији и то: ЗИО из 1930. г., ЗИП из 1978. г. , ЗИП из 2000. г. , ЗИП из 2004. г. и ЗИО из 2011. године.

У трећем делу рада изложен је приказ система редовних правних лекова у државама у региону (Македонија, Црна Гора, Хрватска, Босна и Херцеговина).

Четврти део рада представља централни део, обзиром да се у њему детаљно анализирају правни лекови који су данас на снази, према важећем ЗИО. Овај део је структурално подељен на две целине: у оквиру прве, обрађени су појам, карактеристике, садржина, као и поступак по жалби, док друга целина на исти начин обрађује приговор.

² Закон о извршењу и обезбеђењу, „Сл. гласник РС“, бр. 106/2015, у даљем тексту ЗИО. Закон је усвојен 18. децембра 2015. године, а ступио је на снагу 1. јула 2016. године, осим појединих одредаба закона које су на снази од 29. децембра 2015. године.

У оквиру петог дела рада приказани су предмет и циљ емпиријског истраживања и евидентирани кључни резултати до којих се дошло приликом истраживања.

У истраживању су коришћене следеће научне методе: догматско нормативни метод, историјско – правни, упоредно – правни метод, као и статистички метод, метод анализе садржаја и метод студије случаја.

І ИЗВРШНИ ПОСТУПАК

1.1. Појам

Право на правну заштиту је једно од основних људских права гарантовано Уставом Србије³ и Европском конвенцијом за заштиту људских права и слобода⁴. Ово право обухвата и право на принудно извршење одлуке у којој је на ауторитативан и несумњив начин утврђено постојање потраживања и право на обезбеђење у циљу каснијег успешног извршења.⁵

Принудно извршење одлуке остварује се применом посебног процесног метода – извршног поступка. „Извршни поступак представља систем правних норми које уређују одлучивање о принудном извршењу, поступак спровођења извршења, као и својства, процесни положај странака и других субјеката извршног поступка.“⁶ У извршном поступку факта се дефинитивно саображавају праву и на тај начин успоставља законитост у фактичким животним односима.⁷

Непосредни циљ извршног поступка је да се принудно оствари извршно потраживање или обезбеде захтеви оних чија су права повређена или угрожена. Конкретно речено, да се факта саобразе праву констатованом у одлуци („хирургија у праву“).⁸ Његов крајњи циљ је, као и циљ, грађанског процесног права уопште – очување и заштита датог правног поретка.

³ Чланом 36. Устава РС („Сл. гласник РС“, бр. 98/2006) предвиђено је да „свако има право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се одлучује о његовом праву, обавези или на закону заснованом интересу.“

⁴ Члан 13. Европске конвенције о људским правима прописује да „свако чија су права и слободе, признате овом Конвенцијом, нарушена има право на правни лек пред националним властима, чак и онда када су повреду ових права и слобода учинила лица у вршењу своје службене дужности.“ (текст Конвенције преузет са: http://www.echr.coe.int/documents/convention_bos.pdf)

⁵ Г. Станковић, В. Боранијашевић, *Извршно процесно право*, Косовска Митровица, 2012, стр. 11

⁶ Б. Познић, В. Ракић – Водинелић, *Грађанско процесно право – свеска III*, Београд, 2012, стр. 385

⁷ Г. Станковић, В. Боранијашевић, *ор. cit.*, стр. 12

⁸ Н. Воргић, *Грађанско процесно право – извршни поступак*, Нови Сад, 1969, стр. 2

1.2. Субјекти у поступку извршења

Суд и странке у поступку (извршни поверилац и извршни дужник) традиционално су главни субјекти извршног поступка.⁹ Осим њих, у поступку извршења, као субјекти извршног процесног односа, суделују и јавни извршитељи. У извршном поступку се често као субјекти јављају и тзв. учесници, чије је учешће условљено потребом да заштите свој интерес, а некада је нужно ради ефикасног спровођења извршења. Дакле, сви субјекти поступка извршења могу се сврстати у неколико категорија: главни учесници (суд, јавни извршитељ, извршни поверилац и извршни дужник), треће лице као учесник, помоћни органи у поступку (Народна банка Србије, полиција и други), споредни учесници (сведоци, стручна лица, тумачи, итд).¹⁰

1.2.1. Органи поступка извршења

Органи поступка извршења су они органи који су на основу закона овлашћени и дужни да спроводе принудно извршење или да предузимају одређене радње у поступку. Главни органи у поступку извршења јесу суд и јавни извршитељи.¹¹ У првом степену, о предлогу за извршење или обезбеђење, одлучују основни и привредни судови, док у поступку по жалби, одлучује виши, односно Привредни апелациони суд.¹² Законом је прописана искључива надлежност суда за извршење заједничке продаје непокретности и покретних ствари, чињења, нечињења или трпљења, и извршење извршних исправа у вези с породичним односима и враћањем запосленог на рад.¹³

„Јавни извршитељ је физичко лице које именује министар надлежан за правосуђе; он има статус службеног лица и спроводи извршење у границама решења о извршењу и врши друга овлашћења која су му поверена законом.“¹⁴ Јавни извршитељи јесу искључиво надлежни за извршење осталих извршних исправа, решења о извршењу на основу веродостојне исправе, решења о усвајању предлога за противизвршење и решења о извршењу решења о изреченим судским пеналима.¹⁵

⁹ Ј. Ујдехаг, С. Гинзбург, К. Попов, Б. Бенгтсон, М. Милошевић, Н. Бодирога, *Свеобухватна анализа система извршења у Србији*, Београд, 2014, стр. 122

¹⁰ *Ibid.*

¹¹ ЗИО први пут уводи термин „јавни извршитељ“

¹² Члан 6. ЗИО

¹³ Члан 4. ЗИО

¹⁴ А. Јакшић, *Грађанско процесно право*, Београд, 2012, стр. 793

¹⁵ Члан 4. ЗИО

Помоћни органи у спровођењу извршења, по упутствима и под надзором извршног суда и јавног извршитеља, предузимају поједине радње у поступку извршења. Помоћни органи су: судијски помоћници, судски извршитељи, Народна банка Србије, пословне банке, Централни регистар хартија од вредности, полиција, Фонд за социјално и пензионо осигурање, итд.¹⁶

1. 2. 2. Странке у извршном поступку

Извршни поступак у Републици Србији заснован је на двостраначкој конструкцији, у којој се као странке појављују: извршни поверилац и извршни дужник.¹⁷ Извршни поверилац је страна које покреће поступак ради принудног остварења свог потраживања, одн. страна која подноси предлог за извршење, предлог за обезбеђење или предлог за спровођење извршења, док је извршни дужник пасивна странка против које се тај предлог подноси.¹⁸ Другим речима, активно је, као извршни поверилац, легитимисано оно лице коме припада правни захтев за чије се остваривање извршење тражи, док је пасивно легитимисано оно лице против кога се на основу извршног наслова захтев за извршење може пуноважно истаћи.¹⁹ Поступак извршења може да се покрене и по службеној дужности.²⁰ У тим случајевима извршни дужник је једина странка у поступку. У овим извршним правним стварима сама држава је „притајена странка“ јер се ради о наплати потраживања која иду у државни буџет.²¹

1. 2. 3. Учесници

У извршном поступку, поред страна у поступку, могу учествовати и друга лица која остварују своја права и интересе.²² Овим лицима законодавац је омогућио да учествују у поступку извршења јер их покренути поступак извршења погађа на одређени начин, али и пружа шансу да заштите своја права и интересе, или им је

¹⁶ Г. Станковић, В. Боранијашевић, *op.cit.*, стр. 37

¹⁷ Ј. Ујдехаг, С. Гинзбург, К. Попов, Б. Бенгтсон, М. Милошевић, Н. Бодирога, *op. cit.*, стр. 122

¹⁸ Извршни дужник не мора нужно бити и дужник из материјалноправног односа. Тако ће, нпр, залогодавац или власник оптерећене непокретности који није дужник из облигационоправног односа имати својство извршног дужника када извршни поверилац у извршном поступку захтева намирнење на предмету заложног права.

¹⁹ Другим речима, активна и пасивна легитимација у извршном поступку припада лицима чијих се права и интереса извршење стварно тиче. Гачније, чија је имовина или имовинско правна сфера у конкретном поступку извршења непосредно ангажована, односно тангирана. (Н. Воргић, *op. cit.*, стр. 43)

²⁰ Члан 2. ЗИО

²¹ Г. Станковић, В. Боранијашевић, *op. cit.*, стр. 52

²² Члан 2. тач. 5. и 6. ЗИО

наметнуо да учествују у поступку извршења.²³ Иако нису странке, они имају право да буду обавештени о покретању или току поступка и позвани да приступе или узму учешћа у одређеним извршним радњама. Другим речима, да се умешају у извршни поступак у коме нису странке и да у њему узму учешћа у мери заштите својих права и интереса. Статус учесника може имати: титулар права прече куповине, титулар права службености, дужник извршног дужника, купац у поступку продаје итд.

II ИСТОРИЈАТ РЕДОВНИХ ПРАВНИХ ЛЕКОВА У ДОМАЋЕМ ИЗВРШНОМ ПРОЦЕСНОМ ПРАВУ

„Извршни поступак карактерише специфичан систем правних средстава који одговара правној заштити која се у овом поступку пружа и циљевима извршне судске процедуре. Правни лекови треба да обезбеде законитост у поступку извршења, односно у поступку обезбеђења, законитост одлуке извршног суда и јавног извршитеља и законитост радњи којима се примењује принуда и које се у спровођењу извршења предузимају. Предвиђеним правним лековима у извршном поступку врши се контрола законитости у извршном поступку, па се по природи ствари предвиђени правни лекови разликују од система правних лекова у другим грађанским судским поступцима.“²⁴

Сваки закон којим је уређено принудно извршење на територији Србији уређивао је систем правних лекова. У циљу свеобухватније анализе система редовних правних лекова у поступку извршења, уочавања њихове делотворности, сврхе и значаја, неопходно је направити кратак осврт на претходне законе и начин на који су они регулисали овај институт.

2.1. Закон о извршењу и обезбеђењу из 1930. године

У Краљевини Југославији 1930. године донет је Закон о извршењу судских одлука у грађанским стварима.²⁵ Тај закон је представљао савремен и веома модеран, за оно доба, закон који је први пут на нашим подручјима уредио питање извршавања одлука у овој области. Након Другог светског рата 1946. године дошло је до правног

²³ Г. Станковић, В. Боранијашевић, *op. cit.*, стр. 58

²⁴ Д. Лазаревић, *Коментар закона о извршењу и обезбеђењу са регистром појмова*, Београд, 2016. стр. 88

²⁵ Закон је ступио на снагу 1. јануара 1938. године. Донет је по узору на аустријски Закон о извршном поступку од 1896. године и спадао је у наше савременије правне текстове (Б. Старовић, *Коментар закона о извршном поступку*, Београд, 1987, стр. 14)

дисконтинуитета са Краљевином Југославијом те је и Закон о извршењу и обезбеђењу стављен ван снаге са читавим сетом прописа Краљевине Југославије.²⁶ Све до 1978. године на подручјима тадашње државне заједнице Југославије није постојао посебан Закон о извршном поступку, већ су се примењивала правна правила која су била модификовани облик Закона о извршењу и обезбеђењу из 1930. године.²⁷

Систем редовних правних лекова у извршном поступку уређен овим законом био је веома разгранат, те све правне лекове можемо посматрати у ужем у ширем смислу.²⁸ Као редовни правни лекови у ужем смислу били су предвиђени: жалба против решења, приговор на поступак и одуговлачење извршних органа и противљење против дозволе привремене наредбе. Специфичан значај правног лека имали су опугнациони, опозициони и излучни приговори. Уколико их противник није признавао, о њима се на основу тужбе коју је подносио извршни дужник или треће лице одлучивало у парничном поступку.²⁹ Стога можемо рећи да су у ширем смислу правни лекови у извршном поступку биле и извршне тужбе : опугнациона, опозициона и излучна, којима се путем парнице спречавало неправилно или незаконито извршење.

Жалба. Битна одлика извршног поступка, уређеног овим законом, била је двостепеност. Жалба је била предвиђена као редован правни лек којим су се могли користити како извршни дужник, тако и извршни поверилац. По правилу, жалба је била деволутиван и несуспензиван правни лек. Уколико је извршни суд са странкама расправио питања за која је био надлежан и о њима донео одлуку, жалба је увек имала деволутиван карактер. У осталим случајевима, жалба је имала деволутиван или ремонстративан карактер, зависно од њене стварне садржине и одлуке у питању. Даље, када говоримо о жалби, треба истаћи да је она била једностранни правни лек, који је имао суспензивно дејство само у случајевима предвиђеним законом. Рок за изјављивање жалбе на сва решења донета у извршном поступку код судова опште надлежности, износио је петнаест дана од доставе решења. У поступку извршења код привредних судова, рок за жалбу износио је осам дана.³⁰

Притужба. Странке, као и учесници у извршном поступку, могли су приликом спровођења извршења изјавити притужбу, нарочито против поступка и одуговлачења

²⁶ Н. Шаркић, *op. cit.*, стр. 216

²⁷ У даљем тексту: ЗИО из 1930.

²⁸ Н. Воргић, *op. cit.*, стр. 66

²⁹ *Ibid.*

³⁰ Н. Воргић, *op. cit.*, стр. 68

извршног органа.³¹ Чланом 61. Закона било је прописано да „ко држи да је у своме праву повређен поступањем при провођењу извршења, а нарочито поступањем извршног органа при којој службеној радњи, или тиме што му је ускраћена или што је одуговлачена извршна радња, може тражити помоћи код извршног суда, који је извршном органу ту радњу поверио.“ Ако је извршни суд већ одобрио својим решењем неправилну извршну радњу, могла се уложити само жалба против тог решења. За притужбу против поступка извршног органа није била прописана никаква посебна форма, нити одређен рок.³²

Противљење. Као посебан облик правног лека против неких решења у извршном поступку било је предвиђено противљење. Противљење је било ремонстративан правни лек који није имао суспензивно дејство.³³ Могло се поднети против дозволе извршења на основу иностраног извршног наслова, ако нису биле испуњене законом прописане материјалне и формалне претпоставке за издавање дозволе. Противљење се подносило суду који је као надлежан у првом степену дозволио извршење. Тај исти суд је и одлучивао о противљењу пресудом. Осим тога, противљење се могло поднети против привремене наредбе осим у случају кад је противнику предлагача пре доношења решења дата могућност да се изјасни о предлогу за њено издавање. Битно је подвући разлику у односу на противљење против дозволе извршења на основу иностраног извршног наслова, а која се огледала у томе што се о овој врсти противљења одлучивало решењем, а не пресудом.³⁴

Противљење се подносило у року од петнаест дана од доставе решења о дозволи извршења, односно привремене наредбе.

Приговори. Као што је напред наведено, систем правних лекова у извршном поступку, у ширем смислу обухватао је и извршне тужбе : опугнациону, опозициону и

³¹ Наиме, уколико извршни орган није спроводио извршну радњу како му је било наложено, извршни суд је био дужан да му по службеној дужности да потребна упутства да се грешка отклони и односна извршна радња правилно спроведе. Међутим, иницијативу за то могле су дати и странке и учесници у извршном поступку (Н. Воргић, *op. cit.*, стр. 68)

³² Случајеви у којима се могла изјавити притужба били су, нпр. спровођење извршне радње у већем обиму, него што је потребно за остварење захтева, означеног у дозволи извршења; спровођење извршења недељом, на празнике или ноћу без нарочитог овлашћења извршног суда. Странка која се жалила због оваквих грешака, често је могла уједно да стави и даље потребне предлоге, нпр. предлог за обуставу извршења на предметима који се нису смели запленити, јер су изузети од пленидбе или јер је њиховом пленидбом прекорачен потребни обим извршења[...].(Ф. Горшић, *Тумач закона о извршењу и обезбјеђењу*, Загреб, 1930, стр. 191)

³³ Н. Воргић, *op. cit.*, стр. 69

³⁴ *Ibid.*

излучну. Право тужбе било је предвиђено нарочито за оне случајеве, где се неоправданост дозвољеног извршења није могла видети већ из извршних списка, него су се у циљу побијања извршења наводиле нове чињенице, које се никако нису могле оценити помоћу самих аката.³⁵

Опозициона тужба. Против захтева ради кога је извршење дозвољено могли су се, у току извршног поступка, подићи само такви приговори који се заснивају на чињеницама које (у целини или делом) укидају или заустављају извршни захтев утврђен у извршном наслову.³⁶ Ове приговоре извршни дужник је могао истицати у жалби против дозволе извршења, а ако извршни поверилац не усвоји истакнуте приговоре, у самосталној парници (опозициона тужба).³⁷ Ова тужба је садржала приговоре извршног дужника против извршног захтева ради чијег намирења је извршење дозвољено. Претпоставка опозиционе тужбе била је – да су чињенице на којима се заснива настале после постанка извршног наслова. По својој правној природи, опозициона тужба се могла сврстати у ред преображајних тужби са процесно правним предметом. Тужбени захтев ове тужбе био је управљен на то да се дозвољено извршење прогласи недопуштеним. Битна карактеристика ове тужбе огледала се у следећем – извршни дужник је морао подићи истовремено све приговоре (евентуална максима), иначе би наступила преклузија у погледу свих оних приговора који су се могли изнети у време подношења тужбе.³⁸ Након што се извршни поступак заврши због намирења извршног повериоца, опозициона тужба се није могла поднети.

Опугнациона тужба. Када је реч о опугнационој тужби, може се рећи да је она у односу на жалбу против извршења имала супсидијаран карактер. Опугнационом тужбом извршни дужник је могао побијати легитимацију тужиоца или тврдити да чинидба из извршног наслова није доспела. Циљ опугнационе тужбе био је - проглашење дозвољеног извршења недопуштеним. По својој правној природи и ова тужба се могла сврстати у ред преображајних тужби са процесно правним предметом. Претпоставка ове тужбе била је да је извршење већ у току, а да још није обустављено.

³⁵ Ф. Горшић, *op. cit.*, стр. 142

³⁶ Члан 34. ст. 1. ЗИО из 1930.

³⁷ Н. Воргић, *op. cit.*, стр. 70

³⁸ Члан 34.ст. 3. ЗИО из 1930.

Као и код опозиционе тужбе, и овде је извршни дужник морао истовремено подићи све приговоре.³⁹

Излучна тужба. Чланом 36. Закона било је предвиђено правило да „против извршења противљење може изјавити и треће лице из разлога што на предмету извршења или на којем његовом делу или на којем припатку непокретнине на којој се води извршење, има такво право, због којег није допуштено извршење.“ Заправо овде је реч о таквим противљењима која су се морала остваривати тужбом – излучном тужбом – којом су могли бити заједнички тужени извршни поверилац и извршни дужник, који су у овоме случају имали положај супарничара. Надлежност за одлучивање о овој тужби припадала је оном суду који је у првом степену извршење дозволио или самом извршном суду и то према томе да ли се тужба подноси пре него што је извршење започело или касније.⁴⁰

2. 2. Закон о извршном поступку из 1978. године

Године 1978. под таласом социјалистичког самоуправног система донет је нови Закон о извршном поступку.⁴¹ Овај закон по својој основној структури био је веома квалитетан и садржао је све неопходне елементе за спровођење извршења у грађанским стварима. Оно што су правни стручњаци од самог доношења закона из 1978. године указивали као пропуст било је идеолошко питање заштите друштвене својине и претерана заштита дужника.⁴²

Систем правних лекова регулисан овим законом обухватао је приговор и жалбу. И приговор, као и жалба могли су се изјавити у року од 8 дана од достављања решења о извршењу, осим уколико законом није било друкчије одређено. Карактеристика правних лекова у извршном поступку, коју је предвиђао и овај закон, јесте да нису

³⁹ Приговори су таксативно били побројани у закону, а могли су се поделити на три групе: (1) приговори да нису наступиле чињенице, које су одлучне за доспелост или извршност захтева или да није наступило правно последовање, (2) приговори да извршни дужник није био лично одговорни члан трговачког друштва против кога је исхођен извршни наслов, (3) приговори да се поверилац сасвим одрекао извршења или барем да још није протекло време за које се поверилац одрекао извршења. (Ф. Горшић, *op. cit.*, стр. 148)

⁴⁰ Ф. Горшић, *op. cit.*, стр. 148

⁴¹ Скупштина СФРЈ донела је 30. 3. 1978. Закон о извршном поступку, који је објављен у „Службеном листу СФРЈ“, бр. 20/78 (у даљем тексту: ЗИП из 1978.). Закон је ступио на снагу 1. октобра 1978. године. (С. Трива, В. Белајец, М. Дика, *Судско извршно право – опћи део*, Загреб, 1980, стр. 13)

⁴² Н. Шаркић, *op. cit.*, стр. 216

имали суспензивно дејство, тј. да нису одлагали извршење. Одлука донесена по жалби била је правноснажна. Против закључка нису били допуштени правни лекови.⁴³

Против првостепеног решења правни лек је била жалба. Изузетак од овог правила представљао је приговор дужника против решења о извршењу. Али и то решење дужник је нападао жалбом, уколико је био незадовољан само одлуком о трошковима. Жалбу је могао поднети и учесник о чијем праву је решењем одлучено. Жалба против решења представљала је редован, деволутиван и једностран правни лек.

Решење о извршењу дужник је могао побијати приговором, осим ако је побијао само одлуку о трошковима. Приговор против решења о извршењу представљао је искључиви правни лек дужника у том смислу: да дужник није могао да уложи други правни лек против овог решења (осим споменутог изузетка) и да остала лица нису имала право на тај прани лек (изузев умешача или других учесника на страни дужника).⁴⁴ Закон је предвиђао да се овај правни лек могао изјавити из сваког разлога којим се спречавало извршење. Међу разлозима који су такстативно били побројани у закону, треба истаћи : (1) ако је потраживање престало на основу чињенице која је наступила после извршности одлуке. Исти значај закон је придавао и чињеници услед које се потраживање угасило пре извршности одлуке, али у време кад дужник то није могао да истакне у поступку из кога потиче извршна исправа. Ово треба разумети тако да је дужник могао против извршења истаћи само чињеницу која је настала након закључења главне расправе или после закључења припремног рочишта ако је из овог проистекла мериторна одлука. На чињеници која је пре тога постојала, а није била изнесена, дужник није могао засновати приговор.⁴⁵ (2) ако је одлука на основу које је донесено решење о извршењу укинута, поништена или преиначена; ако је стављено ван снаге поравнање на основу кога је донесено решење о извршењу, (3) ако потраживање није прешло на повериоца, односно ако обавеза није прешла на дужника, (4) ако није претходно покушано извршење на предмету који је законом одређен као првенствени предмет намирења, и др.

Приговор се обавезно достављао повериоцу на одговор, који је он могао поднети у року од осам дана.⁴⁶ Приговор је представљао реконструктивни правни лек,

⁴³ Члан 8. ЗИП из 1978.

⁴⁴ Б. Старовић, *Коментар закона о извршном поступку*, Београд, 1987, стр. 145

⁴⁵ Б. Познић, *Грађанско процесно право*, Београд, 1987, стр. 445

⁴⁶ Члан 52. ЗИП из 1978.

те је у погледу надлежности, закон је предвиђао да о приговору одлучује суд првог степена, односно суд који је донео решење о извршењу. Суд је приговор могао усвојити или одбити, или га одбацити као неблаговремен, непотпун или недопуштен. Против решења којим је одлучено о приговору, могла се изјавити жалба.

Приговор се подносио у року од осам дана од дана достављања решења о извршењу и тада је представљао редован правни лек и одлагао наступање правноснажности. У одређеним случајевима, приговор се могао поднети и по протеку рока од осам дана, све до окончања извршног поступка, с тим што је тада имао својство ванредног правног лека.⁴⁷

Карактеристика поступка у коме се одлучивало о приговору против решења о извршењу на основу веродостојне исправе огледала се у томе што је суд то решење стављао ван снаге, не упуштајући се у оцену основаности приговора. Доследно томе, приговор није морао бити образложен. Поверилац је могао у предлогу за извршење на основу веродостојне исправе тражити да се, за случај да дужник поднесе приговор, тај предлог сматра тужбом. У том случају суд коме је приговор поднесен поступао је у одговарајућем саставу по одредбама парничног поступка.⁴⁸

У погледу осталих правних лекова закон је предвиђао могућност да странка или учесник могу поднеском тражити да суд отклони неправилности коју је службено лице учинило у спровођењу извршења.⁴⁹ Ово правно средство није било везано за рок. Дужност суда била је да предузме све што је неопходно да се неправилност отклони.

2.3. Закон о извршном поступку из 2000. године

Иако је од самог доношења ЗИП из 1978. године стручна јавност указивала на претерано разуђен и веома компликован поступак, до доношења новог закона чекало се све до 2000. године. Тада формирана Савезна Република Југославија донела је нови

⁴⁷ Наиме, закон је предвиђао да приговор заснован на чињеници која је наступила након настанка извршне исправе односно у време кад се више није могла изнети у поступку из којег потиче извршна исправа, дужник може поднети и након рока од осам дана све до окончања извршног поступка (С. Трива, В. Белајец, М. Дика, *op. cit.*, стр. 257)

⁴⁸ Б. Познић, *op. cit.*, стр. 447

⁴⁹ Примера ради, дужник је могао указати на спорост у раду службеног лица или тражити да се попис ограничи на одговарајући број или количину ствари у случају у коме је пописом захваћено више него што је потребно за намирење (Б. Познић, *op. cit.*, стр. 447)

Закон о извршном поступку⁵⁰. Закон о извршном поступку из 1978. године, који је примењиван више од 20 година, прописивао је решења која су умногоме погодовала дужнику, те успоравала извршни поступак и чинила га неефикасним. Насупрот њему, ЗИП из 2000. године унео је бројне измене које су допринеле брзини и ефикасности поступка извршења, али са друге стране овај закон је укинуо уставно право на жалбу, одлагање извршења на предлог дужника и трећег лица и подношење извршних тужби.

Према одредбама овог закона приговор је искључиви правни лек против решења донетог у првом степену, о коме одлучује веће од троје судија истог суда. Жалба је изостављена из система правних лекова.

Решење о извршењу дужник је могао побијати приговором. На другој страни, закон је предвиђао да је извршни поверилац могао изјавити приговор против решења којим је одбијен предлог за извршење.⁵¹ Начело деволуције није било доследно спроведено, обзиром да је о приговорима против решења о извршењу на основу извршне исправе одлучивало веће састављено од троје судија истог суда у оквиру кога се одлучивало и у првом степену о предлогу за извршење. Када је реч о приговору против решења на основу веродостојне исправе, на основу кога се отвара парница, он и није представљао деволутивно средство у правом смислу, обзиром да се изјављивао у поступку извршења коме није претходила ауторитативна одлука суда или другог органа, као што је то случај са извршном исправом.

Приговор се могао изјавити у року од три дана од дана достављања решења. Изјављени приговор није одлагао извршење. Одлука донета по приговору била је правноснажана.⁵² Против закључка није било дозвољено изјављивање правних лекова. Законом је било предвиђено да се приговор могао поднети из свих разлога који спречавају извршење. Ове разлоге законодавац је таксативно побројао. Као и према раније важећем закону, приговор се достављао повериоцу на одговор, с тим што је овим законом био предвиђен краћи рок у коме је извршни поверилац могао поднети одговор и који је износио три дана.

⁵⁰ Објављен у „Службеном листу СРЈ“, бр. 28/00 (у даљем тексту: ЗИП из 2000.). Закон је ступио на снагу 8. 7. 2000. године.

⁵¹ Члан 49. ЗИП из 2000.

⁵² Члан 8. ЗИП из 2000.

Одлучујући по приговору суд је могао донети једну од следећих одлука: усвојити или одбити приговор, или донети решење којим се приговор одбацује као неблаговремен, непотпун или недозвољен.

Када је реч о приговору којим се побијало решење о извршењу на основу веродостојне исправе у целини или само у делу којим је дужник обавезан да намира потраживање, суд коме је приговор поднесен стављао је ван снаге решење о извршењу у делу којим је одређено извршење и укидао спроведене радње, а поступак се настављао као поводом приговора против платног налога.⁵³ Уколико се решење о извршењу побијало само у делу којим је одређено извршење, поступак се настављао као поступак по приговору против решења о извршењу донесеног на основу извршне исправе. Законом је било предвиђено да је приговор против решења о извршењу морао бити образложен.

2.4. Закон о извршном поступку из 2004. године

Народна скупштина Републике Србије 2004. године донела је нови Закон о извршном поступку.⁵⁴ Овим законом отклоњена су неадекватна решења предвиђена ЗИП из 2000. године. Пре свега, поновним увођењем жалбе у систем редовних правних лекова враћена је инстанциона контрола у поступак извршења, чиме се постиже већа правна сигурност и уједначавање судске праксе.

Редовни правни лекови предвиђени овим законом били су жалба и приговор. Против решења које је донето у првом степену могла се изјавити жалба, осим уколико је законом прописано да жалба није дозвољена. Приговор је могао поднети извршни дужник против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе и решења о извршењу донетог у скраћеном поступку. Ванредни правни лекови су битно редуковани у односу на парнични поступак, тиме што су ревизија и предлог за понављање поступка изричито искључени ЗИП – ом, а сасвим изузетно било је могуће поднети захтев за заштиту законитости.

Жалба. Закон је увео (вратио) жалбу као основни правни лек против решења о извршењу, у корист дужника, када се решењем извршење дозвољава, односно повериоца, када се решењем извршење одбија. На први поглед овим се није

⁵³ Члан 54. ЗИП из 2000.

⁵⁴ „Сл. гласник РС“, бр. 125/04 (у даљем тексту: ЗИП из 2004.)

доприносило ефикасности извршења; дужнику је дата могућност да из правних разлога оспори решење о извршењу. Међутим, пракса у режиму у коме нема жалбе показује да се дужници користе различитим средствима како би тај недостатак надоместили. Због тога је дата могућност правне контроле решења о извршењу, а ефикасности треба да допринесу јасно постављени разлози, прецизно утврђена правила поступка по жалби и чврсти, кратки рокови.⁵⁵

Против решења извршног суда донетог у првом степену могла се изјавити жалба, осим ако је законом прописано да жалба није дозвољена.⁵⁶ Извршни дужник је могао побијати жалбом решење о извршењу, осим решења донетог на основу веродостојне исправе и решења о извршењу донетог у скраћеном поступку (која су се могла побијати приговором). Са друге стране, извршни поверилац је могао побијати решење о извршењу само у делу који се односи на трошкове извршења.⁵⁷ Извршном повериоцу ја дата могућност да жалбом побија решење којим је одбијен предлог за извршење, јер то решење окончава поступак, а донето је на штету извршног повериоца.

Може се рећи да је жалба представљала генусни појам за низ правних лекова против решења која доноси првостепени суд у поступку извршења. Против решења које је донео извршни судија могле су се изјавити: 1) жалба на решење којим је предлог за извршење одбачен, 2) жалба против решења о извршењу донетог на основу извршне исправе, 3) жалба против решења којим је одбијен предлог за извршење, 4) жалба на решење о трошковима поступка, 5) жалба на решење о укидању решења о извршењу и обустављању извршења, 6) жалба против решења донесеног у спровођењу извршења, уколико је против њега допуштена жалба, 7) жалба против решења којим је одбијен предлог за одлагање извршења, 8) жалба на решење о обустављању извршења, 9) жалба на решење о изрицању новчане казне, 10) жалба на решење о противизвршењу.⁵⁸

Према овом закону рокови су били кратки и постављени веома чврсто, не само за странке (кратки преклузивни рокови за улагање правних лекова), већ и за суд и то и

⁵⁵ Б. Беговић, Ј. Василић, В. Водинелић, Л. Карамарковић, Г. Кнежевић, Б. Мијатовић, Г. Михајловић, В. Павић, В. Ракић – Водинелић, Д. Хибер, *Нови закон о извршном поступку*, Београд, 2004, стр. 54

⁵⁶ Члан 13. ЗИП из 2004.

⁵⁷ Б. Познић, В. Ракић – Водинелић, *op. cit.*, стр. 500

⁵⁸ Г. Станковић, *Грађанско процесно право, друга свеска*, Ниш, 2007, стр. 182

за доношење одлука и за достављање.⁵⁹ Жалба се могла изјавити у року од три дана од дана достављања решења о извршењу. Међутим, рок за жалбу против решења о извршењу није увек преклузиван. Жалба се изузетно могла изјавити и после протеча рока, али само када је била реч о жалби против решења о извршењу и кад је у питању један специфичан разлог за жалбу који представља нову чињеницу, насталу после настанка извршне исправе, која је таквог карактера да може угасити повериочево потраживање.

Битна одлика жалбе регулисане ЗИП из 2004. јесте да она није имала суспензивно дејство, тј. да није одлагала извршење решења. „Опасност да „враћање“ жалбе води одуговлачењу извршног поступка умањена је и тиме што жалба, по правилу, не одлаже извршење.“⁶⁰ По правилу, жалба је имала деволутивно дејство, тј. о њој је одлучивао другостепени суд. Закон је предвиђао изузетак од деволутивног дејства жалбе и поверавао првостепеном суду овлашћење да о жалби одлучи: а) ако је жалба била изјављена против решења о извршењу, б) ако првостепени суд нађе да је жалба основана и да услед тога треба укинути решење о извршењу, обуставити извршење у целости или делимично и укинути спроведене радње. Оба ова услова морала су бити кумулативно испуњена. Првостепени суд био је слободан да по жалби одлучи сам, али то није био дужан учинити. Ако је првостепени суд одлучио да о жалби не решава сам, упућивао би предмет другостепеном суду. Али кад првостепени суд одлучи о жалби и укине решење о извршењу, обустави извршење у целости или делимично и укине спроведене радње, он је тада доносио првостепено решење, иако је повод за његово доношење жалба, па се такво првостепено решење поново могло побијати жалбом о којој увек одлучује другостепени суд, јер ново првостепено решење никад није решење о извршењу.⁶¹

Извршни дужник је био дужан да све разлоге⁶² из којих побија решење о извршењу изнесе у жалби и да уз жалбу приложи све исправе на које се у жалби

⁵⁹ Пропуштање рока од стране суда – бољка која је честа у нашем праву у односу на инструктивне рокове – сматра се одуговлачењем поступка од стране судије, па према томе представља основ за одговорност судије. (Б. Беговић, Ј. Василић, В. Водинелић, Л. Карамарковић, Г. Кнежевић, Б. Мијатовић, Г. Михајловић, В. Павић, В. Ракић – Водинелић, Д. Хибер, *op. cit.*, стр. 54)

⁶⁰ *Ibid.*

⁶¹ Члан 19. ЗИП из 2004.

⁶² Тешка материјална и породична ситуација извршног дужника не могу бити жалбени разлог. (Решење Привредног апелационог суда, Иж. 2823/10)

позива. У случају да то није учинио, губио је право да у жалбеном поступку накнадно поднесе доказе.⁶³

Жалба против решења о извршењу се достављала извршном повериоцу на одговор.⁶⁴ Што се тиче осталих жалби ту су се примењивала сходно правила ЗПП-а, што значи да се жалба није достављала противнику на одговор. Рок за одговор на жалбу износио је три дана. По пријему одговора или по истеку рока, жалба се достављала другостепеном суду, ако првостепени суд није одлучио да сам решава о жалби. Неблаговремена, недопуштена и непотпуна жалба се одбацивала решењем првостепеног суда.

Приговор. Против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе и против решења о извршењу донетог у скраћеном поступку могао се изјавити приговор.⁶⁵

Извршни дужник је могао поднети приговор против решења о извршењу донетог на основу веродостојне исправе у року од три дана од дана достављања решења. Решење о извршењу на основу веродостојне исправе садржи два дела и две одлуке, које се симултано доносе.⁶⁶ Стога је извршни дужник приговором могао побијати и одлуку о потраживању и одлуку којом се одређује извршење (побијање у целисти) или само одлуку којом се одређује спровођење извршења (делимично побијање). Ако се решење о извршењу на основу веродостојне исправе побијало у целини или само у делу којим је одређено извршење, суд коме је приговор поднесен, стављао је ван снаге решење о извршењу у делу којим је одређено извршење и укидао спроведене радње, а поступак се настављао као поводом приговора против платног налога. Ако се решење о извршењу побијало само у делу којим је одређен начин извршења, даљи поступак настављао се као поступак по жалби против решења о извршењу донесеног на основу извршне исправе.⁶⁷ Ако усвоји приговор, део решења о

⁶³ Према одредбама члана 16. ЗИП, извршни дужник је дужан да све разлоге побијања изнесе у жалби и све доказе на којима се жалба заснива приложи уз жалбу, а у случају да то не учини губи право на накнадну доставу доказа у жалбеном поступку. Како сходно изнетом и поред навода да је измирио дуг из извршне исправе, извршни дужник уз жалбу није доставио и доказе за своје наводе о извршењу обавезе, то жалба извршног дужника применом правила о терету доказивања није основана, па се иста одбија на основу члана 387. ст. 1. тач. 2. ЗПП и члана 27. ЗИП, а побијано решење као правилно потврђује (Решење Привредног апелационог суда, Иж. 2004/2010 од 8. 7. 2010.)

⁶⁴ Члан 18. ст. 1. ЗИП из 2004.

⁶⁵ Члан 12. ст. 3. ЗИП из 2004.

⁶⁶ Г. Станковић, *op. cit.*, стр. 187

⁶⁷ Члан 21. ст. 1. и 2. ЗИП из 2004.

извршењу којим је одређено извршење имао је својство извршне исправе на основу које се могло тражити извршење на другом средству.

Суд није био дужан да приговор достави повериоцу на одговор. Извршни суд је ценио потпуност, дозвољеност и благовременост приговора. „За доношење одлуке о приговору дужника у првостепеном поступку био је надлежан увек судија појединац, без обзира да ли је одлуку чије се извршење тражило у поступку доношења извршне исправе донео суд у већу и без обзира на висину потраживања чије се извршење тражило у извршном поступку.“⁶⁸

2.5. Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године

Закон о извршењу и обезбеђењу донет 2011. године мењан је два пута.⁶⁹ Овим законом учињен је покушај да се поступак извршења убрза, а један од инструмената за то био је и успостављање институције јавних извршитеља. Осим тога, читав низ општих института уклоњен је из закона: жалба, одлагање извршног поступка, враћање у пређашње стање, вештачење, готово сва решења која се доносе код примене средстава и предмета извршења преобраћена су у закључке, да би се избегла могућност њиховог оспоравања приговором. Закон је, да би се добило на брзини поступка, скраћен; из њега је изостављено све што је могло да успори поступак. Оцењено је, међутим, да се таквим методом убрзавања извршног поступка и поступка обезбеђења жртвује јасан ток поступка, изазива општа несигурност, крше права странака и готово уводи закон права јачега и бескрупулознијег.⁷⁰

Према овом закону странка није имала право на жалбу. Дозвољен је био само приговор против првостепеног судског решења (кад је законом изричито дозвољен), о коме је одлучивао исти суд који је донео решење против кога је приговор изјављен, што је повећавало могућност за нездраву колегијалну солидарност и смањивало шансе за објективним разматрањем приговора.⁷¹ Први и последњи пресудитељи постали су основни и привредни судови. Против закључка јавног извршитеља било је могуће изјавити захтев за уклањање неправилности у поступку. Ово правно средство, које може да се изјави током спровођења извршења постало је универзални супститут

⁶⁸ Одлука IV Општинског суда, Београд, I 4782/84

⁶⁹ „Сл. гласник РС“, бр. 31/2011, 99/2011 – др. закон, 109/2013 – одлука УС, 55/2014, 139/2014 (у даљем тексту: ЗИО из 2011.)

⁷⁰ Нацрт Закона о извршењу и обезбеђењу из 2015.; преузето 10. 11. 2016. <http://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/060415/060415-vest2.html>

⁷¹ *Ibid.*

жалбе. „Замишљен као могућност да се нападне фактичка радња суда или извршитеља, постао је једини законом јасно дозвољени начин на који извршни дужник и извршни поверилац могу да изразе своје противљење одвијањем поступка. Њиме се у пракси побијају и решења и закључци суда, и закључци јавног извршитеља и фактичке извршне радње које предузимају суд и јавни извршитељ.“⁷²

Приговор против решења о извршењу. Искључиви правни лек у поступку извршења био је приговор. У поступку обезбеђења, а које је одређено у извршном поступку или пре покретања поступка, против одлуке суда, такође је искључиво дозвољен приговор. „Увођењем приговора као искључивог правног лека у поступку извршења, законодавац се вратио на решење које је било прописано Законом о извршном поступку из 2000. године.“⁷³ Основне одлике приговора као правног лека обухватају његово ремонстративно дејство, што значи да о њему не одлучује виши суд, већ веће истог суда који је донео одлуку, као и његово несуспензивно дејство, што значи да приговор по правилу не одлаже извршење.⁷⁴

Приговор против решења које доноси суд у поступку извршења је дозвољен само када је то законом прописано.⁷⁵ Ова одредба има низ значајних последица на цео поступак извршења. Она је, осим што убрзава поступак извршења и веома „опасна“. Ово из разлога јер законодавац свесно или несвесно, у даљим одредбама овог закона у погледу веома значајних одлука, које доноси суд, није прописао да је приговор против тих одлука дозвољен.⁷⁶ Тако на пример, законодавац није прописао дозвољеност приговора против одлуке суда којом се поступак обуставља или на пример против одлуке којом се одбацује приговор трећег лица.

Рок за изјављивање приговора износио је пет радних дана од дана достављања решења.⁷⁷ У рок се нису рачунали дани викенда и званични празници, те је на тај начин извршном дужнику остављан примерен рок да се припреми и адекватним приговором побија решење о извршењу или неку другу одлуку суда против које је дозвољен

⁷² *Ibid.*

⁷³ Н. Шаркић, М. Николић, *Коментар закона о извршењу и обезбеђењу*, Београд, 2013, стр. 158

⁷⁴ Законодавац прописује и изузетке од правила да приговор не одлаже извршење: приговор на решење о извршењу на основу веродостојне исправе, осим кад је решење донето на основу менице, приговор на решење о упису у књигу извршних дужника, приговор на решење о изрицању казне затвора у поступку добијања изјаве о имовини, приговор на решење о противизвршењу под условом да је положено јемство.

⁷⁵ Члан 39. ст. 2. ЗИО из 2011.

⁷⁶ Н. Шаркић, М. Николић, *op. cit.*, стр. 159

⁷⁷ Члан 39. ст. 3. ЗИО из 2011.

приговор. Такође овим законом био је прописан и рок у коме је суд морао одлучити о правном леку – приговору, а то је био рок од пет радних дана од дана достављања приговора.⁷⁸

Приговор је морао испуњавати услове како у погледу садржине, тако и у погледу прилога. Он је морао обухватити све разлоге побијања и све доказе којима су се ти разлози поткрепљивали, будући да накнадно изношење нових разлога или предаја нових доказа након истека рока за приговор није било дозвољено.⁷⁹ Када је реч о приговору на решење о извршењу на основу веродостојне исправе, закон је таксативно прописивао доказе којима се приговор морао поткрепити.⁸⁰

Постојале су три групе разлога за приговор:⁸¹

- (1) Разлози који су били побројани као разлози за жалбу у ЗПП, који се супсидијарно примењивао у извршном поступку. Ови се разлози су се односили на мањкавост процедуре, што се одражавало у постојању битних повреда одредаба поступка, односно на мањкавости у просуђивању, што је подразумевало погрешно или непотпуно утврђено чињенично стање или пак погрешну примену материјалног права.
- (2) Разлози који су представљали основ за обуставу извршења, о којима је суд морао да води рачуна по службеној дужности током целог поступка, па и ако се на те разлоге указивало у приговору,
- (3) Посебни разлози које ЗИО прописује за поједине приговоре - ови посебни разлози за изјављивање приговора на решење о извршењу на основу извршне исправе односили су се на околности које су спречавале извршење, било да се радило о одсуству процесних претпоставки (постојање отклоњивих или неотклоњивих процесних сметњи), било да се радило о одсуству материјалноправних претпоставки. Посебни разлози за приговор на решење о извршењу на основу веродостојне исправе - ти разлози су се заправо односили само на онај део решења којим је наметнута обавеза извршном дужнику за плаћање.

⁷⁸ Члан 39. ст. 4. ЗИО из 2011.

⁷⁹ Докази које је дужник у обавези да приложи уз приговор у коме тврди да је у веродостојну исправу унет неистинит садржај зависе од сваког конкретног случаја. Нпр. ако оспорава цену и тврди да је усмено договорена, могао би приложити изјаву сведока који је учествовао у договору, према правилима ЗПП (Правни став Одељења Привредног апелационог суда са седнице од 23. 10. 2012. године)

⁸⁰ Члан 48. ЗИО из 2011.

⁸¹ Ј. Ујдехаг, С. Гинзбург, К. Попов, Б. Бенгтсон, М. Милошевић, Н. Бодирога, *op. cit.*, стр. 179

Приговор против закључка јавног извршитеља. Против закључка јавног извршитеља којим се извршном дужнику налагало да измири потраживање и истовремено одређивало извршење ради намирења тог потраживања извршни дужник је могао изјавити приговор из следећих разлога: 1) да се веродостојна исправа не односи на извршног дужника; 2) да обавеза из веродостојне исправе није доспела, односно да услов није испуњен; 3) да је обавеза извршена или је на други начин престала; 4) да је потраживање застарело. Изјављивањем приговора суд је добијао прилику да се укључи у поступак.⁸² Извршни дужник је био дужан да уз приговор приложи исправе којим је доказивао наводе из приговора. „Иако се радило о извршењу на основу веродостојне исправе чијем настанку није претходио когницијски поступак, приговор није одлагао извршење.“⁸³ Уколико би извршни дужник или извршни поверилац изјавио приговор, извршитељ је списе достављао суду уз нацрт одлуке о приговору у року од пет радних дана од пријема приговора.

III СИСТЕМ РЕДОВНИХ ПРАВНИХ ЛЕКОВА У ПОСТУПКУ ИЗВРШЕЊА У ПОЈЕДИНИМ ДРЖАВАМА РЕГИОНА

„Након дисолуције некадашње СФРЈ, нове и самосталне државе наследиле су судски систем извршења који је више деценија био присутан на овим просторима, под утицајем аустријског процесног права.“⁸⁴

Одређени временски период након осамостаљења, све државе које су настале распадом СФРЈ преузеле су и примењивале некадашњи савезни ЗИП из 1978. године. Према том закону, извршни поступак је био судски поступак јер је извршење одређивао и спроводио суд. Државе региона нису само преузеле некадашњи законски оквир, већ су наследиле и све недостатке судског система извршења, који се збирно могу описати као сувише спор, ригидан, формализован извршни поступак који је довео до тога да се рад судова готово блокира.

⁸² Н. Бодирога, *Судска контрола рада извршитеља*, стр. 3, преузето 5. 11. 2016. <http://ojs.ius.bg.ac.rs/index.php/anali/article/view/124/278>

⁸³ *Ibid.*

⁸⁴ Т. Зороска – Камиловска, *Реформе система извршења у државама региона – концептуалне сличности и разлике, контроверзе и дилеме* -, Скопље, 2013, стр. 453

Све државе региона преузеле су и врло комплексан систем правних лекова и средстава у извршном поступку. Када се говори о комплексности, пре свега се мисли на редовне правне лекове, а осим њих и на одређена правна средства која су била доступна у извршном поступку⁸⁵, с обзиром на то да су ванредни правни лекови традиционално били искључени у поступку извршења. Имајући у виду напред наведено, као и чињеницу да су се правни лекови и средства користили више из тактичких него из суштинских разлога, систем правних лекова и средстава у извршном поступку био је најчешће предмет преиспитивања и измена готово у свим државама региона након њиховог осамостаљивања. Нова структура извршења, имплицирала је и нова средства његове контроле, тако да је неминовно дошло до нових решења и на овом плану.

3.1. Македонија

У реформисаним поступцима извршења, најједноставнији систем контроле извршења постоји у Републици Македонији, што је последица врло поједностављене структуре поступка извршења у којем не постоји дозвола о извршењу.⁸⁶ Једино правно средство у поступку извршења јесте приговор због неправилности приликом спровођења извршења. Овај приговор представља специфично правно средство, путем кога легитимисано лице указује на неправилности приликом спровођења извршења и тражи да се оне отклоне. Приговор могу поднети како поверилац, тако и дужник, а такође и треће лице које у извршењу остварује неко своје право или правни интерес, а није странка у поступку (учесник у извршењу).

Неправилности које може учинити извршитељ могу бити различите: могу се кретати од повреде законских одредаба о претпоставкама извршења (које се односе на извршну исправу, на потраживање о коме се води поступак извршења или на захтев за извршење), преко повреде правила о времену, месту и начину предузимања извршних радњи, до повреде начела о заштити дужника, повреде правила о обиму извршења, итд. Приговор мора бити образложен, сачињен у писменој форми и аргументован, односно уз њега треба да буду поднесени и одговарајући докази. Карактеристика поступка по правним лековима у Републици Македонији огледа се у томе што се приговор подноси

⁸⁵ У току поступка по неким од правних лекова, могло је доћи до упућивања на парницу, тако да се парница јављала као допунски метод стављања ван снаге неправилних и незаконитих одлука суда у извршном поступку.

⁸⁶ Т. Зороска – Камиловска, *op. cit.*, стр. 470

председнику суда на чијој територији се спроводи извршење. Рок за подношење приговора износи три дана од сазнања за учињене неправилности, а најкасније се подноси у року од 15 дана од дана када је спроведено извршење. У поступку поводом приговора због неправилности приликом извршења, долази до израза начело хитности које је конкретизовано тако да је председник основног суда дужан да одлучи по приговору у року од 72 часа по пријему приговора, након што спроведе одређени поступак. Приликом одлучивања по приговору, председник основног суда може донети: 1) решење којим се усваја приговор, утврђују се неправилности приликом извршења и стављају се ван снаге предузете извршне радње, 2) решење којим се одбија приговор као неоснован. Председник суда не може решењем обуставити извршење, укинути извршне радње ни задужити извршитеља да предузме одређене извршне радње.

Закон о извршењу из 2005. године искључио је жалбу као редовни правни лек против одлуке коју је донео председник основног суда по приговору странке или учесника због неправилности приликом извршења.⁸⁷ Новелом Закона о извршењу из 2008. године предвиђена је жалба против одлуке председника Основног суда по приговору странке или учесника због неправилности приликом извршења и детаљно је уређен поступак по жалби. Против правноснажне одлуке суда није дозвољена ревизија ни понављање поступка.

3.2. Црна Гора

Црногорски Закон о извршењу и обезбеђењу из 2011. године⁸⁸ предвиђа да се на решење о извршењу, решење о одбацивању, односно одбијању предлога за извршење може изјавити приговор. Против закључка приговор није дозвољен.⁸⁹ Приговор се подноси суду, односно јавном извршитељу који је одлучивао о предлогу за извршење, у року од 5 дана од дана достављања решења. О приговору на решење које је донео суд, у другом степену одлучује веће истог суда, а када је решење донео јавни извршитељ одлучује веће суда за чије је подручје јавни извршитељ именован, по

⁸⁷ Веома кратко након што се Закон о извршењу почео примењивати, ова одредба је била предмет оцене уставности пред Уставним судом Републике Македоније. Како је по Уставу Републике Македоније загарантовано право жалбе против сваке судске одлуке донете у првом степену, Уставни суд је укинуо ову одредбу ЗИ, сматрајући да одлука председника основног суда има карактер првостепене судске одлуке, па је тако утврдио да недопуштеноост жалбе није у сагласности са Уставом Републике Македоније. (Т. Зороска – Камиловска, *op. cit.*, стр. 471)

⁸⁸ „Сл. лист ЦГ“, бр. 36/2011 (у даљем тексту: ЗИО ЦГ)

⁸⁹ Члан 8. ЗИО ЦГ

правилу, у року од 15 дана.⁹⁰ Законом је посебно уређен режим приговора на решење на основу извршне исправе и приговора на решење на основу веродостојне исправе. Против осталих првостепених решења приговор се може изјавити само ако га закон изричито дозвољава. Приговор је и средство заштите трећих лица. Против правноснажног решења у поступку извршења нису дозвољени ревизија ни понављање поступка.

Црногорски закон предвиђа захтев за отклањање неправилности приликом спровођења извршења.⁹¹ Правни режим овог правног средства је сличан македонском моделу, што значи да се захтев подноси и да о њему одлучује надлежни суд. Разлика је у томе што је у Црној Гори функционално надлежан судија појединац,⁹² а не председник суда и то што се против решења донетог по захтеву може изјавити приговор већу истог суда.⁹³

3.3. Хрватска

Хрватска је свој први Овршни закон донела 1996. године⁹⁴ и он је више пута био предмет измена и допуна, а приликом тога било је и више покушаја „приватизације“ извршног поступка. Закон који је данас на снази донет је 2014. године.⁹⁵ Према овом закону, правни лекови у поступку извршења јесу: жалба против решења и приговор против решења о извршењу на основу веродостојне исправе.⁹⁶ Против закључка није дозвољен правни лек. Ако је против закључка поднет правни лек, суд ће одлуку о недопуштености правног лека донети заједно с одлуком којом се утврђује, односно завршава поступак извршења, односно осигурања.⁹⁷ Против судског решења о извршењу, странке (оврховодитељ и овршеник) имају право поднети жалбу у законском року од осам дана од дана пријема решења. Жалба се подноси суду који је решење донео. Ако извршни дужник не приложи уз жалбу све исправе потребне за испитивање њене допуштености, суд првог степена ће жалбу одбацити, не позивајући извршног дужника да допуни или исправи. Приликом одлучивања о жалби против решења о извршењу, првостепени суд може жалбу усвојити ако оцени да је основана,

⁹⁰ Члан 48. ЗИО ЦГ

⁹¹ Члан 65. ЗИО ЦГ

⁹² Члан 65. ст. 5. ЗИО ЦГ

⁹³ Члан 65. Ст. 7. ЗИО ЦГ

⁹⁴ Овршни закон, „Народне новине РХ“, бр. 57/96

⁹⁵ „Народне новине РХ“, бр. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 (у даљем тексту: ОЗХР)

⁹⁶ Члан 11. ст. 1. и 2. ОЗХР

⁹⁷ Члан 11. ст. 5. ОЗХР

па: (1) донето решење о извршењу у целисти или делимично преиначити и извршни захтев одбити, (2) укинути решење о извршењу и извршни предлог одбацити, (3) огласити се стварно или месно ненадлежним и предмет уступити надлежном суду. Суд првог степена упутиће предмет суду надлежном за одлучивање у другом степену ако оцени да жалба није основана.⁹⁸ Битно је истаћи да жалба нема суспензивно дејство, тј. да не задржава даље спровођење извршења.

Против решења о извршењу на основу веродостојне исправе извршни дужник може поднети приговор у року од осам дана, а у меничним и чековним споровима у року од три дана.⁹⁹

Против решења о извршењу које је донео јавни бележник, странка може поднети приговор у року од осам дана од дана пријема решења; приговор се подноси јавном бележнику који је донео решење о извршењу. Након пријема приговора на решење о извршењу, јавни бележник списе предмета доставља надлежном суду, који решење о извршењу ставља ван снаге. Након тога започиње парнични поступак у којем странке могу да износе своје тврдње и предлажу доказе. За разлику од жалбе, приговор против решења о извршењу јавног бележника задржава даље спровођење извршења, обзиром да га суд ставља ван снаге у делу који се односи на извршење.

Ревизија¹⁰⁰ и понављање поступка нису допуштени (осим изузетно), а повраћај у пређашње стање допуштен је само због пропуштања рока за подношење приговора, односно жалбе.

3.4. Федерација Босна и Херцеговина

Када говоримо о уређењу система правних лекова у Федерацији БиХ¹⁰¹ најпре треба истаћи да су одредбе о правним лековима у извршном поступку које су биле прописане ЗИП из 1978. претрпеле значајне измене. Најзначајнија измена огледа се у томе да се сада решења у извршном поступку у првом степену могу побијати само приговором, изузев у случајевима када закон предвиђа да се конкретно решење може

⁹⁸ Члан 51. ст. 4. ОЗХР

⁹⁹ Члан 57. ст. 1. ОЗХР

¹⁰⁰ У извршном поступку и поступку осигурања ревизија се може изјавити само ако одлука донета у другом степену зависи од решења неког материјалноправног или процесноправног питања важног за осигурање јединствене примене права и равноправности свих у његовој примени, у складу с правилима парничног поступка (члан 12. ст. 1. ОЗХР)

¹⁰¹ Извршни поступак у БиХ уређен је Законом о извршном поступку, „Службене новине ФБиХ“, бр. 32/03 (у даљем тексту: ЗИП БиХ), који је ступио на снагу 16. 9. 2003. године

побијати жалбом. Друга значајна измена је у погледу суспензивности изјављених правних лекова, те је законом прописано да суспензивно дејство има само приговор и то у односу на намирење тражиоца извршења.

Правни лекови у извршном поступку су: 1) приговор против решења о дозволи извршења, 2) жалба против решења донесног у поступку одлучивања по приговорима. Жалбом код кантоналног суда се може побијати само: 1) решење којим је предлог за извршење одбијен или одбачен, 2) одлука донесена у поступку поводом одлучивања о приговору (којом се нпр. приговор одбија или одбацује). Ванредни правни лекови нису дозвољени у извршном поступку.

Приговор се изјављује суду који је донео решење у року од осам дана од дана достављања. О приговору одлучује суд који је донео решење. Разлози за изјављивање приговора против решења о дозволи извршења таксативно су наведени у закону: 1) ако исправа на основу које је донесено решење о извршењу није извршна исправа или није стекла својство извршности, 2) ако је извршна исправа на основу које је донесено решење о извршењу укинута, поништена, преиначена или на други начин стављена ван снаге, 3) ако су се странке писмено споразумеле да неће на основу извршне исправе трајно или за одређено време тражити извршење, 4) ако је протекао рок у којем се по закону може тражити извршење, 5) ако је извршење одређено на предмету који је изузет од извршења, односно, на којем је могућност извршења ограничена и др.¹⁰² Након изјављивања приговора исти се доставља противној странци на одговор. По пријему одговора на приговор суд ће, према околностима случаја: 1) донети решење без одређивања рочишта или 2) заказати рочиште за расправљање о приговору. Решење о приговору доноси судија. Решењем се приговор усваја, одбија или одбацује као неблаговремен, непотпун или недозвољен.¹⁰³

Специфичности код приговора против решења о дозволи извршења на основу веродостојне исправе огледају се у следећем: ако извршни дужник поднесе приговор против решења о дозволи извршења на основу веродостојне исправе предлог за извршење у том случају сматраће се тужбом и у том случају поступак ће се спровести по одредбама парничног поступка. У овом случају суд ће обуставити извршење и

¹⁰² Члан 47. ЗИП БиХ

¹⁰³ Члан 49. ЗИП БиХ

наставиће га на предлог тражиоца извршења након правноснажности одлуке парничног суда ако тражилац извршења успе са тужбеним захтевом.¹⁰⁴

Против решења донесеног по приговору може се изјавити жалба у року од осам дана од дана доставе решења.¹⁰⁵ О жалби одлучује другостепени суд.

Треба истаћи да приговор и жалба не заустављају ток извршног поступка, али се намирење тражиоца извршења одлаже до доношења одлуке првостепеног суда по приговору.¹⁰⁶

IV СИСТЕМ РЕДОВНИХ ПРАВНИХ ЛЕКОВА У ПОСТУПКУ ИЗВРШЕЊА ПРЕМА ЗИО

Систем правних лекова регулисан ЗИО из 2011. водио је концентрацији поступка одлучивања код првостепених извршних судова, а што је допринело парцелизацији судске праксе. Елиминисање жалбе из режима правних лекова у извршном поступку, као и ремонстративни карактер приговора довели су до неуједначене судске праксе, јер је сваки првостепени суд одлучивао сам.

Систем правних лекова у извршном поступку карактеристичан је и по органима који врше контролу законитости. Функционална надлежност у поступку контроле законитости подељена је и хоризонтално и вертикално, у оквиру самог првостепеног извршног суда и између нижих и виших судова. О појединим правним лековима одлучује првостепени извршни суд, у инокосном или колегијалном саставу, док се о појединим правним лековима одлучује у поступку који се води пред вишим судовима.¹⁰⁷

Законом о извршењу и обезбеђењу из 2015. године су као искључиви правни лекови у извршном поступку предвиђени жалба и приговор. Битно је подвући разлику

¹⁰⁴ Члан 50. ЗИП БиХ

¹⁰⁵ Члан 12. ЗИП БиХ

¹⁰⁶ Изузетно, када је извршном исправом одређена обавеза издржавања или када се извршење спроводи наплатом са трансакцијског рачуна правног лица у корист имаоца истог таквог рачуна као тражиоца извршења, као и у другим случајевима предвиђеним законом може доћи и до намирења пре доношења одлуке по приговору. (Члан 12. ст. 5. ЗИП БиХ)

¹⁰⁷ Г. Станковић, *Противизвршење*, Зборник, ПФ у Нишу, бр. 40/41/2000, стр. 22

између ова два правна лека – приговор је ремонстративан правни лек о коме одлучује исти суд који је донео решење које се побија, у већу од троје судија, док жалба представља деволутивни правни лек, о коме одлучује непосредно виши суд. Ако би се пропустио рок за изјављивање жалбе или приговора, други правни лек се не може употребити, јер као такав законом није ни предвиђен.

4.1. Жалба

4.1.1. Појам, правна природа и карактеристике

Увођење жалбе у извршни поступак израз је тежње да се уједначи пракса основних и привредних судова и дозвољена је само против решења која су за странке и судове најбитнија. Она има двоструки правно – политички циљ: да омогући странкама у поступку (извршном повериоцу и извршном дужнику) да о њиховим правима и обавезама, у најважнијим питањима, одлучује суд који је компетентнији од првостепеног суда: виши суд (кад се жалбом побија решење основног суда) или Привредни апелациони суд (кад се жалбом побија решење привредног суда). Други циљ је уједначавање судске праксе у најбитнијим питањима. Ово уједначавање до којег доводи поступак по жалби треба да олакша поступање првостепених судова и скрати поступак пред њима, дакле да „рутинизује“ поступање првостепених и другостепених судова и да потенцијално смањи жалбе у случајевима када је сасвим извесно да оне, с обзиром на праксу другостепених судова, немају изгледа на успех.¹⁰⁸ У прилог интервенције вишег, инстанционог суда против решења о извршењу на основу извршне исправе говори и нестабилност у којој се правосуђе Републике Србије налази после неуспешне реформе судског система, али и због различитих и међусобно несагласних закона и других прописа.¹⁰⁹ У нашем извршном праву постоје и извршне исправе које не потичу од судова и других извршних органа, њихов настанак није последица делатности државних органа, а њихов број је све већи.¹¹⁰

Члан 24. ст. 2. ЗИО предвиђа да се жалбом побија решење првостепеног суда и јавног извршитеља, ако овим законом није одређено да жалба није дозвољена или да се такво решење побија приговором. Из овога става проистиче да законодавац на два

¹⁰⁸ Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 93

¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹⁰ Нпр. према Закону о хипотеци статус извршне исправе имају уговор о хипотеци и заложна изјава, према Закону о раду извршном исправом сматра се обрачун зараде и накнаде зараде које је послодавац дужан да исплати запосленом, итд.

начина искључује жалбу из извршног поступка и то, са једне стране негативно, јер у појединим одредбама изричито искључује могућност изјављивања жалбе, а са друге стране позитивно, јер предвиђа могућност изјављивања приговора.¹¹¹

Закон садржи три врсте жалбе: а) жалба против решења о извршењу, б) жалба против решења које има дејство решења о извршењу, в) жалба против осталих решења.

Жалба је дозвољена у извршном поступку само против решења које је донето о предлогу за извршење на основу извршне исправе,¹¹² против решења о обустави извршног поступка,¹¹³ против решења које је донето о приговору на решење о извршењу на основу веродостојне исправе,¹¹⁴ против решења које је донето о предлогу за противизвршење.¹¹⁵

По својој правној природи, жалба је деволутивни, двострани правни лек. Деволутивни карактер жалбе значи да о њој одлучује непосредно виши суд – виши или Привредни апелациони суд. Као што је напред наведено, жалба је вратила двостепеност у извршење. Као двострани правни лек жалба се доставља извршном повериоцу на одговор.

Жалба се подноси у року од осам дана од дана достављања решења. О изјављивању одлучује сама странка, што значи да у поступку по правном леку важи начело диспозиције. Битна карактеристика жалба јесте да она скоро никада нема суспензивно дејство. Подношење жалбе не утиче на ток извршног поступка, он не застаје, не одлаже се, већ се наставља као да жалбе није било.¹¹⁶ Само су четири изузетка од тога: 1) кад се изјави жалба на решење о противизвршењу којим се побија „обавезујући“ део решења, жалба има суспензивно дејство на део тог решења којим су одређени средство и предмет извршења¹¹⁷, 2) ако извршни поверилац уз жалбу приложи јемство једнако висини потраживања извршног дужника јер јој је сврха да спречи да дође до принудног извршења пре него што постане извесна обавеза извршног повериоца да врати оно што је добио извршењем, 3) жалба одлаже извршење

¹¹¹ Нпр. против решења о замени новчане казне у казну затвора (члан 132. ЗИО), решења о извршењу на основу веродостојне исправе (члан 85. ст. 2. ЗИО), решења којим се одбацује или усваја приговор трећег лица (члан 110. ст. 1), итд. сама могућност изјављивања приговора, искључује могућност жалбе.

¹¹² Члан 73. ст. 1. и 2. ЗИО

¹¹³ Арг. члан 129. у вези с чланом 29. ст. 2. ЗИО

¹¹⁴ Члан 85. ст. 3. ЗИО

¹¹⁵ Члан 117. ЗИО

¹¹⁶ Члан 25. ст. 3. ЗИО

¹¹⁷ Члан 117. ст. 2. ЗИО

решења о извршењу на веродостојне исправе¹¹⁸, 4) жалба против решења о извршењу на основу извршне исправе која гласи на новчано потраживање на неки начин одлаже извршење решења о извршењу донетог на непокретности или покретној ствари, пошто оне не могу бити продате пре правноснажности решења.

Чланом 26. ЗИО прописано је да суд не може приликом одлучивања о приговору и жалби да укине првостепено решење и да предмет упути на поновно решавање. Ово правило би требало да убрза поступак и да спречи оклевања и недовољно пажљиво разматрање жалби.¹¹⁹ Пред другостепеним судом су само четири могућности : 1) да потврди првостепено решење, 2) да га преиначи, 3) да га укине, 4) да предмет уступи стварно и месно надлежном суду. Из овога произилази да, осим код ненадлежности, другостепени суд мора да реши предмет и да изрекне правноснажну одлуку о предлогу за извршење, о обустави поступка и у другим случајевима кад је дозвољена жалба.

Решење донето о жалби јесте правноснажно. Против овог решења нису дозвољени ревизија, нити понављање поступка, другим речима против правноснажног решења у поступку извршења и обезбеђења није дозвољена употреба ванредних правних лекова.¹²⁰

4.1.2. Жалба против решења о извршењу на основу извршне исправе

Предмет жалбе на решење о извршењу на основу извршне исправе није извршна исправа, нити се жалбом побија законитост и правилност извршне исправе¹²¹, већ се жалбом побија дејственост извршне исправе. Жалбом у извршном поступку побија се подобност да се на извршној исправи заснује принудно извршење, не и сама извршна исправа.

Разлози за побијање решења о извршењу. Разлози због којих жалба може да се поднесе, а који су по својој природи такви да спречавају спровођење извршења, углавном су исти као и у претходном закону, само су прецизније уређени.¹²² Нов разлог је одређивање месно ненадлежног извршитеља за спровођење решења о

¹¹⁸ Члан 86. ст. 3. ЗИО

¹¹⁹ Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 94

¹²⁰ Члан 27. ст. 3. ЗИО

¹²¹ Уколико би то био случај, жалба у извршном поступку би супстанцијално представљала ванредни правни лек у поступку из кога потиче извршна исправа.

¹²² Нацрт ЗИО из 2015.

извршењу.¹²³ Повреда правила о месној надлежности извршитеља уведена је као жалбени разлог како би се спречила нелојална конкуренција између извршитеља и извршни поверилац усмерио да у предлогу за извршење назначи извршитеља који је месно надлежан за спровођење извршења. Одређени су и разлози који спречавају извршења о којима другостепени суд води рачуна по службеној дужности и ако нису наведени у жалби. У питању су најтеже повреде које може да учини првостепени суд. Другостепени суд по службеној дужности испитује да ли исправа на основу које је решење донето има својство извршне исправе, да ли је извршна исправа на основу које је донето решење поништена, укинута, преиначена, стављена ван снаге или није извршна, да ли је извршење одређено на ствари која је изван правног промета и да ли је решењем одређен месно надлежан јавни извршитељ.

Дакле, извршни дужник може жалбом да побија решење о извршењу из следећих разлога који спречавају спровођење извршења:

- 1) ако исправа на основу које је донето решење о извршењу нема својство извршне исправе,
- 2) ако је извршна исправа на основу које је донето решење о извршењу поништена, укинута, преиначена, стављена ван снаге или није извршна,
- 3) ако су судско или управно поравнање или јавнобележнички записник о поравнању на основу којих је донето решење о извршењу поништени или на други начин стављени ван снаге,
- 4) ако није протекао рок за испуњење обавезе извршног дужника,
- 5) ако обавеза извршног дужника зависи од претходног или истовременог испуњења обавезе извршног повериоца или од наступања услова, а извршни поверилац није испунио своју обавезу или није обезбедио њено испуњење или услов није наступио,
- 6) ако је потраживање престало на основу чињенице која је настала у време када извршни дужник више није могао да је истакне у поступку из кога потиче извршна исправа или после закључења судског или управног поравнања или јавнобележничког записника о поравнању,
- 7) ако потраживање није прешло на извршног повериоца или ако обавеза није прешла на извршног дужника,

¹²³ Члан 74. ст. 1. тач. 11. ЗИО

- 8) ако је протекао рок у коме може да се захтева извршење,
- 9) ако је извршење одређено на стварима и правима који су изузети од извршења или на којима је извршење ограничено,
- 10) ако је потраживање које је досуђено у извршној исправи застарело,
- 11) ако је у решењу о извршењу одређен месно ненадлежан јавни извршитељ¹²⁴

Садржина жалбе. Чињенични и доказни супстрат жалбе конципиран је тако да служи убрзању жалбеног поступка и „нагони“ странке на активно понашање.¹²⁵ Извршни дужник је дужан да у жалби наведе разлоге због којих побија решење о извршењу, чињенице и доказе којима поткрепљује разлоге за побијање решења о извршењу и да приложи све писмене доказе на које се позива у жалби.¹²⁶ У супротном, жалба се решењем одбацује као непотпуна, без претходног враћања на допуну.¹²⁷ Садржина жалбе је строго прописана. „Таква строгост произилази из природе жалбе као изузетног правног лека у извршном поступку, из потребе да се другостепеном суду предочи сав процесни материјал како би могао одмах да мериторно одлучује по жалби, али и из тежње да се спречи тзв. тактичко подношење жалбе, да би се успорио поступак.“¹²⁸ Недостатак било ког од обавезних елемената жалбе има за последицу да се жалба одбацује као непотпуна. Она се одбацује одмах, што значи да суд није дужан да је, будући да је непотпуна, врати жалиоцу на допуну. У томе се огледа санкција за одсуство законом предвиђене садржине жалбе.

Поступање првостепеног суда по жалби. Жалба се подноси првостепеном суду који је донео решење о извршењу.¹²⁹ Поступак по жалби у поступку извршења и обезбеђења јесте посебно хитан. Првостепени суд решењем одбацује жалбу која није благовремена, потпуна или дозвољена, у року од пет дана од дана пријема жалбе и решење отправља у року од наредна три радна дана.¹³⁰ Извршни дужник има право на жалбу против решења о одбацивању жалбе у року од три дана од дана пријема решења. Уколико првостепени суд не одбаци жалбу у истих пет дана мора да је достави на одговор извршном повериоцу.¹³¹ Рок за одговор на жалбу је осам дана и после његовог

¹²⁴ Члан 74. ЗИО

¹²⁵ Нацрт ЗИО из 2015.

¹²⁶ Члан 75. ст. 1. ЗИО

¹²⁷ Члан 75. ст. 2. ЗИО

¹²⁸ Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 280

¹²⁹ Члан 76. ст. 1. ЗИО

¹³⁰ Члан 76. Ст. 2. ЗИО

¹³¹ Члан 77. ст. 1. ЗИО

истека предмет се наредног дана доставља другостепеном суду који је дужан да о жалби одлучи у року од петнаест дана од дана кад му је првостепени суд доставио списе и да решење о жалби отпрати у року од наредна три радна дана.

Нешто другачија ситуација постоји ако је првостепени суд одбацио жалбу. Странка има право на жалбу у року од три дана од пријема решења о одбацивању жалбе, а првостепени суд у том случају списе предмета доставља наредног радног дана од пријема жалбе на решење о одбацивању жалбе. У том случају другостепени суд најпре одлучује о жалби на решење о одбацивању жалбе и ако усвоји жалбу, тек после тога решава о жалби против решења о извршењу на основу извршне исправе. И тада је рок за одлучивање о жалби петнаест дана од дана пријема жалбе на решење о одбацивању жалбе и осталих списа предмета. Изузетак, када рок износи двадесетпет дана постоји када после усвајања жалбе против решења о одбацивању другостепени суд преузме дужност првостепеног суда да жалбу достави на одговор извршном повериоцу.

Ако извршни дужник поднесе жалбу против решења о одбацивању жалбе, првостепени суд је доставља другостепеном суду наредног радног дана од њеног пријема. Ако другостепени суд усвоји жалбу против решења о одбацивању жалбе, он доставља жалбу против решења о извршењу на одговор извршном повериоцу и потом одлучује о њој.¹³² Копија списа предмета увек остаје првостепеном суду.

Првостепени суд који не одбаци жалбу против решења о извршењу доставља жалбу на одговор извршном повериоцу, у року од пет дана од дана пријема жалбе. Рок за одговор на жалбу јесте осам дана од достављања жалбе извршном повериоцу.

Одлучивање другостепеног суда о жалби извршног дужника. Наредног радног дана од пријема одговора на жалбу или истека рока за одговор на жалбу, првостепени суд доставља жалбу, одговор на жалбу и списе предмета другостепеном суду. Копија списа предмета остаје првостепеном суду.

Другостепени суд испитује првостепено решење у границама разлога наведених у жалби. Другостепени суд је дужан да по службеној дужности пази на: 1) правилну примену материјалног права, 2) да ли је суд надлежан за доношење решења о извршењу (апсолутна надлежност суда), 3) на стварну и месну надлежност суда

¹³² Члан 76. ст. 3. ЗИО

(релативна надлежност суда), 4) да ли исправа на основу које је донето решење о извршењу има својство извршне исправе, 5) да ли је протекао рок у коме може да се захтева извршење, б) да ли је извршење одређено на ствари која је изван правног промета.¹³³ Посреди је комбинација тзв. апсолутно битних повреда поступка (апсолутна и релативна ненадлежност суда) и разлога који спречавају извршење (да ли исправа на основу које је донето решење о извршењу има својство извршне исправе, да ли је протекао рок у коме може да се захтева извршење и да ли је извршење одређено на ствари која је изван правног промета).

Ако се посматрају са становишта разлога због којих решење може да се побија и обавезе другостепеног суда да по службеној дужности води рачуна о жалбеним разлозима – постоје четири врсте жалбе:¹³⁴

- 1) жалба против решења о извршењу на основу извршне исправе,
- 2) жалба против решења којим је одређена привремена мера и жалба против решења о усвајању предлога за противизвршење,
- 3) жалба против првостепеног решења које је донето поводом приговора на решење о извршењу на основу веродостојне исправе,
- 4) остале жалбе (нпр. против решења којим је одбачен или одбијен предлог за извршење или обезбеђење, итд.)

Разлози за сваку жалбу слични су разлозима у парничном поступку: погрешна примена материјалног права, повреда правила поступка, недостаци у чињеничном супстрату првостепеног решења. Решење о извршењу (као и решење о обезбеђењу, решење о усвајању предлога за противизвршење и приговор на решење које има дејство решења о извршењу) може да се побија и због посебних разлога који спречавају спровођење извршења. Кад је реч о решењу о извршењу на основу извршне исправе по среди су пре свега опозициони и опугнатиони разлози. Битно је да суд пази о жалбеним разлозима, по правилу, само у границама разлога који су наведени у жалби.

Уколико у жалби против решења о извршењу буду наведне повреде поступка на које суд не пази по службеној дужности, другостепени суд је дужан да оцени да ли су

¹³³ Члан 78. ст. 3. ЗИО

¹³⁴ Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 282

оне заиста и утицале на законитост и правилност решења о извршењу.¹³⁵ Битна новост у поступку по жалби против решења донетог о предлогу за извршење на основу извршне исправе јесте да, изузев апсолутно битних повреда поступка о којима суд пази по службеној дужности, друге не постоје.¹³⁶ Суд је дужан да по службеној дужности води рачуна само о повредама које су овим законом изричито наведене: само у том случају необориво се претпоставља веза између повреде поступка и законитости и правилности решења (па суд укида првостепено решење). У осталим апсолутно битним повредама суд води рачуна само ако их је странка изнела у жалби. Ово је прво од два одступања од Закона о парничном поступку¹³⁷ пошто у парници суд по службеној дужности води рачуна о свим апсолутно битним повредама поступка.¹³⁸ Друго одступање огледа се у томе што суд није обавезан да – кад утврди постојање апсолутно битне повреде – укине првостепену одлуку (као што је случај у парничном поступку),¹³⁹ што значи да не важи необорива претпоставка да апсолутно битна повреда поступка ствара незаконитост и неправилност побијаног решења. Извршни суд овлашћен је да утврди да ли је конкретна повреда утицала на законитост и правилност првостепеног решења. Из овога произилази закључак да су из режима апсолутно битних повреда ове повреде преведене у режим релативно битних повреда у оном делу извршног поступка који претходи одлучивању о предлогу за извршење на основу извршне исправе. Примера ради, једна од новина која убрзава поступак огледа се у томе што постојање разлога за изузећа судије није довољно да се првостепено решење укине. Битно је истаћи да то све важи само за жалбу против решења о извршењу на основу извршне исправе и на жалбу против решења о одбијању или одбацивању предлога за извршење на основу извршне исправе. Разлог за тако узак круг изузетака јесте то што се само у наведеним случајевима примењује начело формалног легалитета, према коме суд може своју одлуку донети само на основу квалификованих доказа – извршних исправа, чију законитост не сме испитивати. Суд је везан извршном исправом и мимо ње не може да се креће, те се може рећи да слободно судијско уверење овде готово не постоји. У другим случајевима у којима суд доноси првостепено решење његова слобода је шира. Када одлучује о предлогу за

¹³⁵ Члан 78. ст. ЗИО

¹³⁶ Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 283

¹³⁷ Закон о парничном поступку, „Сл.гласник РС“, бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС и 55/2014 (у даљем тексту: ЗПП)

¹³⁸ Члан 374. ЗПП

¹³⁹ Члан 391. ЗПП

противизвршење или за одређивање привремене мере, суд најпре решава да ли постоји потраживање извршног дужника односно извршног повериоца на коме је он засновао предлог за противизвршење или за одређивање привремене мере. Судија заснива одлуку на тврдњама странака, чињеницама и доказима које су оне изнеле. У овом случају не постоји ништа што би судији – као што је то случај са извршном исправом – дало чврст ослонац за одлучивање и везало га својом садржином, „наметнуло му“ одлуку. Сходно томе, ни жалбена инстанца нема ослонац (као код извршне исправе) са којим би могла да пореди првостепену одлуку и изведе закључак о њеној исправности.

Одлуке о жалби и последице усвајања жалбе. Чланом 79. ЗИО регулисане су одлуке о жалби. Овим чланом је прописано да приликом одлучивања о жалби другостепени суд исту може да: одбаци, усвоји или одбије и то у року од петнаест дана од дана пријема жалбе, одговора на жалбу и списка предмета. Решење којим је одлучено о жалби отправља се у наредна три радна дана од дана доношења. Дужи рок за одлучивање о жалби, који износи тридесет дана предвиђен је у случају да је другостепени суд доставио жалбу на одговор. Уколико извршни дужник правноснажном одлуком, јавном или по закону овереном исправном докаже постојање разлога који спречавају спровођење извршења, суд је дужан да усвоји жалбу.

Доношење решења којим се жалба усваја повлачи за собом одређене последице које се огледају у: обустављању извршног поступка, преиначењу првостепеног решења о извршењу и одбијању предлога за извршење, или укидању првостепеног решења о извршењу и одбацивању предлога за извршење.¹⁴⁰ Извршни поступак се не обуставља ако се првостепени суд оглашава стварно или месно ненадлежним, већ се списи предмета уступају надлежном суду. Уколико је спровођење извршења почело, поред обуставе извршног поступка укидају се и све спроведене извршне радње, али ако је жалба усвојена због стварне или месне ненадлежности првостепеног суда, само суд коме су уступљени списи предмета може да укине спроведене извршне радње ако је то потребно ради правилног вођења извршног поступка.¹⁴¹

Уколико жалба извршног дужника буде одбијена, а решење о одбијању жалбе се заснива на чињеницама које су међу странкама спорне, извршни дужник може у року од тридесет дана од дана достављања овог решења да покрене парнични поступак за

¹⁴⁰ Члан 80. ЗИО

¹⁴¹ Члан 80. ст. 2. ЗИО

утврђивање недозвољености извршења.¹⁴² При томе, треба истаћи да тужба не одлаже извршење. Парнични поступак има првенство у одлучивању и хитан је. Код овог поступка увек се примењују одредбе о споровима мале вредности који су предвиђени ЗПП,¹⁴³ без обзира на то колика је вредност предмета спора означена у тужби. У овим поступцима није дозвољена ревизија.

Даље, када је реч о овим поступцима, можемо разликовати две ситуације: 1) ако извршни поступак још није окончан, а суд је правноснажном одлуком утврдио недозвољеност извршења, 2) ако је извршење окончано тако што је извршни поверилац намирен, а главна расправа пред првостепеним судом није још закључена. У првој ситуацији јавни извршитељ, на предлог извршног дужника, обуставља извршни поступак и укида решење о извршењу и све спроведене радње. У другој ситуацији, извршни дужник као тужилац има право да преиначи тужбу и без пристанка извршног повериоца и да захтева да суд обавезе извршног повериоца као туженог да му врати оно што је примио извршењем и накнади трошкове извршног поступка.

4.1.3. Жалба против осталих решења суда и решења јавног извршитеља

О жалби против осталих решења суда, као и о жалби против решења јавног извршитеља одлучује другостепени суд.¹⁴⁴ Овде је реч о решењима процесне природе као што су: решење о обустављању извршног поступка, судско решење о одлагању поступка, итд. У жалби је неопходно навести све разлоге због којих се побија решење, као и чињенице и доказе на којима се жалба заснива. Санкција за непоштовање овог правила огледа се у одбацивању жалбе као непотпуне, без претходног враћања на допуну.

Подношење жалбе. Жалба се подноси првостепеном суду, односно јавном извршитељу, уколико се побија његово решење. Она може да се достави на одговор, а рок за одговор је осам дана од дана достављања жалбе. Првостепени суд ће решењем одбацивати жалбу уколико она није благовремена, потпуна или дозвољена, у року од пет дана од дана пријема жалбе, а решење се отправља у року од наредна три радна дана.

¹⁴² Члан 81. ст. 1. ЗИО

¹⁴³ Спорови мале вредности јесу спорови у којима се тужбени захтев односи на потраживање у новцу које не прелази динарску противвредност 3.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе (члан 468. ЗПП)

¹⁴⁴ Када је реч о жалби против решења јавног извршитеља, о њој одлучује онај другостепени суд који је месно надлежан да одлучује о жалби против решења о извршењу (члан 82. ст. 2. ЗИО)

¹⁴⁵ Извршни дужник има право да у року од три дана од дана пријема овог решења, изјави жалбу против решења. У том случају, првостепени суд је доставља другостепеном суду наредног радног дана од њеног пријема. Ако другостепени суд усвоји жалбу против решења о одбацивању жалбе, он доставља жалбу против решења о извршењу на одговор извршном повериоцу и потом одлучује о њој. Копија списка предмета увек остаје првостепеном суду. Такође, и јавни извршитељ увек задржава копију списка за себе, у случајевима када се његово решење побија жалбом.

Поступање другостепеног суда. ЗИО у члану 84. регулише поступање другостепеног суда у поступку по осталим жалбама и жалбама на решење јавног извршитеља. Другостепени суд пази по службеној дужности на правилну примену материјалног права, да ли је суд надлежан да донесе решење и на стварну и месну надлежност суда. Он је дужан да оцени да ли су повреде поступка које су наведене у жалби заиста и утицале на законитост и правилност решења само ако се побија решење о одбацивању или одбијању предлога за извршење на основу извршне исправе.

4. 2. Приговор

Против позитивне одлуке о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе, тј. против донетог решења о извршењу, против других решења првостепеног суда или јавног извршитеља, одређених ЗИО, правни лек је приговор. Приговор је правни лек и извршног повериоца и извршног дужника. Поверилац приговором побија решење о одбачају или одбијању предлога за извршење, а дужник побија решење о извршењу на основу веродостојне исправе. Обе странке приговором могу побијати и саму одлуку о трошковима. Битно је нагласити да тада жалба није дозвољена против решења донетог по приговору. У свим осталим случајевима дозвољена је жалба и једној и другој страни. Посебна правила важе за приговор и жалбу извршног дужника и она су регулисана чланом 86. ЗИО.

Могућност да се побија само један део решења о извршењу на основу веродостојне исправе или цело решење, разичитост ситуација до којих долази у зависности од тога који део решења се побија и коју је суд одлуку донео, улога извршитеља током целог поступка (јер су они искључиво надлежни да спроводе

¹⁴⁵ Сходна примена одредаба о поступању првостепеног суда по жалби против решења о извршењу из члана 76. ЗИО

извршење правноснажног решења о извршењу на основу веродостојне исправе)¹⁴⁶ налагало је казуистичко уређење побијања решења о извршењу на основу веродостојне исправе, да се жалба и приговор исцрпно уреде.¹⁴⁷

4. 2. 1. Подношење приговора

Правни лек против решења донетих о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе јесте приговор. Приговор против решења о предлогу за извршење на основу веродостојне исправе могу изјавити како извршни дужник, тако и извршни поверилац, тако да можемо рећи да се овај правни лек може изјавити и против решења о извршењу, као и против решења којим се предлог за извршење одбацује, односно одбија. Осим тога, странке приговором могу да побијају и само део решења којим су одмерени трошкови поступка. Приговор се подноси судији појединцу основног или привредног суда који је донео решење које се побија, а одлуку о приговору доноси веће од троје судија. Два елемента од којих се састоји решење – обавезујући и одређујући – стварају различите комбинације, како код приговора, тако и код решавања о приговору.¹⁴⁸ Разлике између ова два дела решења о извршењу на основу веродостојне исправе узрокују и разлике у разлозима за њихово оспоравање. Обавезујући део решења представља исказ о постојању неког потраживања, па се приговором против њега доводи у питање само потраживање. С друге стране, одређујући део решења представља сегмент решења о извршењу, који се састоји од одређивања средства и предмета извршења, па се тај део решења може побијати углавном из разлога који се тичу начина на који се намирује потраживање извршног повериоца. Могуће је да се приговором побија само обавезујући део решења, само одређујући део решења или и један и други (решење у целини). Када се побија само обавезујући део решења, не испитује се одређујући део, већ се, буде ли приговор одбијен, изрека решења о приговору односи само на обавезујући део, док одређујући део стиче правноснажност, чија перспектива даље зависи од поступка по жалби. На другој страни, ако се побија само одређујући део решења, а обавезујући не, обавезујући део решења стиче правноснажност, која га претвара у извршну исправу, а од исхода жалбе против дела решења којим је одређено извршење зависи ефекат обавезујућег дела решења. Најзад, када се побија цело решење, најпре се испитује обавезујући део

¹⁴⁶ Члан 4. ст. 2. ЗИО

¹⁴⁷ Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 290

¹⁴⁸ *Ibid.*

решења, ако он није законит и правилан, поступак по приговору се завршава и одређујући део решења се и не разматра. Ако је обавезујући део решења законит и правилан, испитује се законитост и правилност одређујућег дела решења. Наведени редослед, који је изричито предвиђен ЗИО у члану 104., последица је евентуалне максиме по којој одређујући део решења добија ефективност само ако је обавезујући део правноснажан.¹⁴⁹ Иначе, независно од тога који део решења се побија, веће суда је дужно да по службеној дужности пази на примену материјалног права, да ли је суд уопште надлежан за доношење решења о извршењу на основу веродостојне исправе, на стварну и месну надлежност првостепеног суда, да ли исправа на основу које је донето решење о извршењу на основу веродостојне исправе има својство веродостојне исправе и да ли је извршење одређено на ствари која је изван правног промета.¹⁵⁰

Одлучујући о приговору суд пред собом има следеће могућности. Најпре, суд може да после приговора на обавезујући део решења стави ван снаге одређујући део решења и цео предмет упути на парницу у којој се решава о основаности обавезујућег дела решења према правилима поступка која се примењују после приговора против платног налога, да би се, после вођења парничног поступка, решење о извршењу на основу веродостојне исправе, тј. његов обавезујући део, одржало на снази или укинуло. Друга могућност је да се сва питања расправе у оквиру извршног поступка унутар кога би поводом приговора настала мини парница у којој би се изводила сва релевантна доказна средства и уверење суда о постојању потраживања доводило до извесности. И трећа могућност, која је заступљена и у раније важећем закону, јесте да суд о постојању потраживања доноси закључак на основу вероватноће - зависно од тога да ли претежу аргументи да потраживање постоји или не постоји.

Оно што је новина у односу на правило предвиђено раније важећим ЗИО јесте да странка која није задовољна првостепеним решењем донетим о приговору има право на жалбу вишем суду или Привредном апелационом суду.¹⁵¹ Од овог правила постоји један изузетак и то када су странке побијале само део решења којим су одмерени трошкови поступка, у ком случају жалба није дозвољена. Концепција извршења на основу веродостојне исправе заснива се на претходном поверењу које се даје извршном

¹⁴⁹ *Ibid.*

¹⁵⁰ Члан 87. ст. 2. ЗИО

¹⁵¹ „Ова промена била је неопходна и она треба да доведе до још веће уверљивости веродостојне исправе, а да истовремено не доведе до пута парнице и тиме додатно оптерети наше судова.“ (Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 289 – 290)

повериоцу да потраживање које произилази из веродостојне исправе заиста постоји, и ако је некада настало, да ни на који начин није престало. Извршни дужник доводи приговором то поверење под сумњу.¹⁵²

Дакле, може се рећи да се увођењем у поступак више инстанце, проверава уверење до кога је дошло веће првостепеног суда када је решавало о приговору. И жалбени суд је као и првостепени, дужан да по службеној дужности пази на примену материјалног права, да ли је суд уопште надлежан за доношење решења о извршењу на основу веродостојне исправе, на стварну и месну надлежност првостепеног суда, да ли исправа на основу које је донето решење о извршењу на основу веродостојне исправе има својство веродостојне исправе и да ли је извршење одређено на ствари која је изван правног промета. Решење које је донето по жалби је правноснажно и против њега не могу да се улажу ванредна правна средства.

4. 2. 2. Приговор и жалба извршног дужника

Приговор и жалбу извршни дужник подноси судији појединцу који је донео решење о извршењу на основу веродостојне исправе.¹⁵³ Битно је нагласити да о приговору одлучује веће суда, док о жалби одлучује другостепени суд. И приговор, као и жалба извршног дужника одлажу извршење решења о извршењу на основу веродостојне исправе до правноснажности, изузев ако је ово решење донето на основу менице. За спровођење извршења правноснажног решења о извршењу на основу веродостојне исправе искључиво су надлежни јавни извршитељи. Ако извршни дужник не поднесе приговор, судија појединац у року од три радна дана од истека рока за приговор доставља списе предмета јавном извршитељу да спроведе извршење.

Закон је прописао и рокове у којима је суд дужан да одлучи о приговору и жалби. Наиме, члан 87. ЗИО прописује да је веће дужно да одлучи о приговору у року од петнаест дана од када му судија појединац достави приговор и списе предмета, а другостепени суд да одлучи о жалби у року од петнаест дана од дана пријема жалбе, решења већа и списка предмета. Веће и другостепени суд испитују решење у границама разлога наведених у приговору или жалби. Уколико извршни дужник побија само део решења у коме је обавезан да намири новчано потраживање или само део решења у коме су одређени средство и предмет извршења, испитује се само део решења који се

¹⁵² Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 289

¹⁵³ Члан 86. ст. 1. ЗИО

побија. На другој страни, ако се решење побија у целини, најпре се испитује законитост и правилност дела решења у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање. Ако у приговору није означено који се део решења побија испитује се само део решења у коме су одређени средство и предмет извршења. Решење донето о приговору и жалби отправља се у року од три радна дана од дана доношења

4. 2. 3. Побијање решења о извршењу на основу веродостојне исправе само у делу у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање

Разлози због којих може да се изјави приговор на обавезујући део решења о извршењу на основу веродостојне исправе таксативно су наведени у закону и мимо њих није могуће истицати другу мањкавост тог дела решења.¹⁵⁴ Реч је о разлозима којима се спори постојање потраживања из веродостојне исправе. Део решења у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање може да се побија само ако потраживање из веродостојне исправе није настало или није доспело, ако је у веродостојну исправу унет неистинит садржај, ако је обавеза из веродостојне исправе испуњена или на други начин престала да постоји или ако је потраживање застарело.¹⁵⁵ Приговор недоследности потраживања је основан ако се извршни дужник налази у поступку реорганизације на основу усвојеног унапред припремљеног плана реорганизације, а потраживање повериоца према одредбама тог плана није доспело. Приговор недоследности потраживања извршног дужника против решења о извршењу је неоснован уколико извршни дужник није уз приговор поднео писану исправу из које недоследност произилази, осим ако недоследност произилази из саме веродостојне исправе.¹⁵⁶ Када се из веродостојне исправе на основу које је донет побијани закључак о извршењу извршитеља не може утврдити да је извршни поверилац извршном дужнику заиста пружао услуге и у ком обиму, и када извршни поверилац на ту околност није доставио друге релевантне доказе, с обзиром да је терет доказивања позитивних чињеница на извршном повериоцу, извршни дужник је наводима из приговора утврдио вероватним разлог за стављање ван снаге закључка о извршењу јавног извршитеља. Ако извршни дужник истакне приговор недостатка пасивне легитимације, односно чињеницу да потраживање извршног повериоца према њему као

¹⁵⁴ Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 292

¹⁵⁵ Члан 89. ст. 1. ЗИО

¹⁵⁶ Д. Лазаревић, *op. cit.*, стр. 292

извршном дужнику за које су издати рачуни није ни настало, а о чему и достави и писане доказе, и то записнике сачињене по његовим приговорима, тада се сматра да је извршни дужник изјавио приговор из једног од законом дозвољених разлога и приложеним доказима учинио вероватним основаност својих навода из приговора. Сматра се као неоснован приговор недуговања када допис о рекламацији не садржи датум када је упућен, нити је потписан од стране извршног дужника, нити је извршни дужник доставио доказ да је исти и доставио извршном повериоцу. Ако извршни дужник достављањем доказа учини вероватним своје потраживање према извршном повериоцу који обавља комуналну делатност, има места стављању ван снаге закључка о извршењу јавног извршитеља и започињању парнице.¹⁵⁷

У самом приговору извршни дужник мора навести све разлоге због којих решење побија и чињенице, као и да приложи доказе на којима заснива приговор¹⁵⁸. У супротном, приговор ће бити одбачен као непотпун, без претходног враћања на допуну. Сматраће се као паушалан и без основа приговор извршног дужника да је потраживање из закључка о извршењу јавног извршитеља, за које је неспорно да је постојало, измирено или да је на другачији начин престало, ако извршни дужник уз приговор није доставио доказе о плаћању или престанку обавезе на други начин, нити је доставио било какав доказ на околност немогућности достављања таквих доказа, у законом прописаном року.

Извршни дужник може да приложи искључиво писмене доказе.¹⁵⁹ Као што се решење заснива на писменим доказима, а то су управо веродостојне исправе, тако и приговор на обавезујући део решења и тврдње које су изнесене у приговору морају да се поткрепе писменим доказима.¹⁶⁰ Писменим доказом извршни дужник није дужан да доказује тврдњу да обавеза која се налази у извршној исправи није настала. Будући да је реч о тзв. негативној чињеници, она не може да се доказује ничим, па ни писменим

¹⁵⁷ *Ibid.*

¹⁵⁸ Члан 89. ст. 2. ЗИО

¹⁵⁹ Члан 89. ст. 3. ЗИО

¹⁶⁰ Како је веће овог суда увидом у списе предмета утврдило да извршни дужник уз приговор није доставио доказе, односно писане исправе којима би учинио вероватним основаност својих навода из приговора, а био је дужан да то учини сходно примени чл. 254. ст. 2. ЗИО, односно да у конкретном случају достави доказе да је предметно потраживање измирено или да је на другачији начин престало, то је веће овог суда нашло да је приговор извршног дужника изјављен паушално, без достављања доказа на околност испуњености обавезе, па је исти оцењен као неоснован (Решење Привредног суда у Београду ИПв (Ивк) 642/2014)

доказом, већ се приговор у том случају доставља на одговор извршном повериоцу.¹⁶¹ Пошто прими чињеничне и правне тврдње и доказе странака, веће одлучује о приговору.

Судија појединац није овлашћен да одбаци приговор који није благовремен, потпун или дозвољен. Он доставља већу приговор, решење и списе предмета наредног дана од пријема одговора на приговор или од истека рока за одговор на приговор.¹⁶² Међутим, уколико је извршни дужник поднео приговор из неког другог разлога, а не зато што обавеза из веродостојне исправе није настала, у том случају ће судија појединац доставити приговор, као и решење и списе, већу наредног радног дана од дана пријема приговора.

Веће ће приговор усвојити или одбити у зависности од тога ко је своје тврдње учинио вероватнијим и у зависности од оцене разлога наведених у приговору и разлога о којима пази по службеној дужности. Приговор који није благовремен, потпун или дозвољен, веће ће одбацивати, о чему доноси решење које се отправља у року од наредна три радна дана. Против овог решења извршни дужник има право на жалбу у року од три дана од дана пријема решења. Уколико жалба не буде изјављена у датом року, судија појединац ће одмах по истеку рока за жалбу доставити списе предмета јавном извршитељу ради спровођења извршења.

Када говоримо о последицама одбијања и усвајања приговора, разликујемо две ситуације: 1) ако веће одбије приговор, судија појединац одмах после правноснажности решења доставља списе предмета јавном извршитељу да спроведе извршење, 2) ако усвоји приговор, веће ставља ван снаге део решења којим су одређени средство и предмет извршења и укида спроведене радње, а након правноснажности решења о усвајању приговора поступак се даље наставља као по приговору против платног налога. Уколико суд за то није стварно или месно надлежан, списи предмета се одмах достављају надлежном суду.¹⁶³

¹⁶¹ У конкретном случају извршни дужник је оспорио постојање уговорног односа са извршним повериоцем, те да се из веродостојне исправе на основу које је донет побијани закључак о извршењу – Извода из пословних књига, не може утврдити на који претплатнички број се односе рачуни и како извршни поверилац на ту околност није доставио друге релевантне доказе, обзиром да је терет доказивања позитивних чињеница на истом, то веће налази да је извршни дужник учинио вероватним основаност својих навода из приговора. (Решење привредног суда у Београду ИПВ (Ив) бр. 453/2014)

¹⁶² Рок за одговор на приговор који члан 90. ЗИО оставља извршном повериоцу износи пет дана

¹⁶³ Члан 93. ЗИО

Жалба против решења већа. Било да је одлука већа о приговору позитивна или негативна, тј. било да је решењем приговор усвојен или одбијен, против донетог решења право на жалбу имају и извршни дужник и извршни поверилац. Уколико је веће донело решење којим се приговор извршног дужника одбија, извршни дужник има право на жалбу. Ако извршни дужник не поднесе жалбу, судија појединац у року од три радна дана од истека рока за жалбу доставља списе предмета јавном извршитељу да спроведе извршење.¹⁶⁴ Право на жалбу има и извршни поверилац и то против решења већа којим се приговор усваја. Дужност судије појединца је да жалбу, решење већа и списе предмета достави другостепеном суду наредног радног дана од дана пријема жалбе. Судија појединац није овлашћен да одбаци жалбу која није благовремена, потпуна или дозвољена. То је овлашћење другостепеног суда који ће жалбу из наведених разлога одбацивати у року од пет дана од дана пријема жалбе, а то решење направити у року од наредна три радна дана. Уколико другостепени суд жалбу одбаци или одбије, судија појединац у тим случајевима одмах доставља списе предмета јавном извршитељу ради спровођења извршења. У ситуацији да другостепени суд усвоји жалбу против решења већа о одбацивању приговора, он одмах одлучује о жалби против решења већа о одбијању приговора.

4. 2. 4. Побијање решења о извршењу на основу веродостојне исправе само у делу у коме су одређени средство и предмет извршења

Закон прописује и право извршног дужника да приговором побија само део решења о извршењу у коме су одређени средство и предмет извршења. Обавеза је извршног дужника да у приговору наведе разлоге због којих решење побија и чињенице и доказе на којима се заснива приговор. Санкција за непоштовање овог правила јесте одбацивање приговора као непотпуног, без претходног враћања на допуну.¹⁶⁵ Код овог вида приговора сходно се примењују правила која важе за приговор којим се побија само део решења о извршењу на основу веродостојне исправе у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање и то правила везана за: забрану судији појединцу да одбаци приговор, на достављање приговора, решења и списа предмета већу. Битно је нагласити да приговор којим се решење побија само у делу у коме су одређени средство и предмет извршења судија појединац не доставља на одговор извршном повериоцу. Када је реч о последицама усвајања,

¹⁶⁴ Члан 94. ЗИО

¹⁶⁵ Члан 97. ЗИО

односно одбијања приговора, битна новина у односу на претходно поменути приговор, огледа се у томе што уколико веће усвоји приговор, судија појединац одмах после правноснажности решења о усвајању приговора обавештава извршног повериоца да је део решења у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање постао извршна исправа на основу које може поново да се захтева извршење, у истом или другом поступку.

Право на жалбу против решења већа о приговору имају како извршни дужник, тако и извршни поверилац и овде сходно важе правила која се односе на право на жалбу против решења већа о приговору против дела решења о извршењу на основу веродостојне исправе у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање.

4. 2. 5. Побијање решења о извршењу на основу веродостојне исправе у целини

Када је реч о приговору којим се побија решење о извршењу на основу веродостојне исправе у целини, најпре треба истаћи да се у погледу садржине приговора, као и поступања судије појединца по приговору, последице усвајања и одбијања приговора, жалбе против решења већа, сходно примењу напред наведена правила, која важе за приговор против дела решења о извршењу на основу веродостојне исправе у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање.

У овом делу ћемо размотрити само правила која су различита у односу на она која важе за напред поменути приговор. Пре свега, обзиром да се овде побија решење у целини, а не само један његов део, законодавац је прописао редослед испитивања решења. Чланом 104. ЗИО прописано је да веће најпре испитује законитост и правилност дела решења у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање и ако утврди да је он законит и правилан, испитује законитост и правилност дела решења у коме су одређени средство и предмет извршења. Потом веће, у зависности од тога ко је своје тврдње учинио вероватнијим и у зависности од оцене разлога наведених у приговору и разлога о којима пази по службеној дужности, доноси једну од следећих одлука:

- 1) решење о одбијању приговора у целини – ово решење веће ће донети у ситуацији када утврди да су оба дела решења законита и правилна,
- 2) решење о усвајању приговора у целини – доноси се уколико веће утврди да део решења у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање није законит или правилан,
- 3) решење о одбијању приговора против дела решења у коме је извршни дужник обавезан да намири новчано потраживање и о истовременом усвајању приговора против дела решења у коме су одређени средство и предмет извршења – ако веће утврди да је први део решења законит и правилан, а други није.

Чланом 105. ЗИО прописане су последице усвајања, односно одбијања приговора. Уколико веће у целини одбије приговор, судија појединац одмах по правноснажности решења о извршењу доставља списе предмета јавном извршитељу да спроведе извршење. У ситуацији када веће усвоји приговор у целини, ставља се ван снаге део решења којим су одређени средство и предмет извршења и укидају све спроведене радње. Поступак се даље наставља као по приговору против платног налога. Ако је приговор делимично усвојен, а делимично одбијен, судија појединац по правноснажности решења обавештава повериоца да је обавезујући део стекао својство извршне исправе и да може да захтева извршење.

4. 3. Упоредни приказ система правних лекова регулисаних

ЗИО из 2011. и ЗИО

У овом делу рада дат је кратак упоредни преглед регулативе правних лекова у материји извршења предвиђених претходним законом – ЗИО из 2011. и система правних лекова регулисаних актуелним ЗИО и евидентирани су кључне разлике и иновације.

Најбитнија новина, као што је напред већ наведено, односи се на увођење, тачније враћање, жалбе у систем правних лекова. Истакнуто је да је један од основних разлога за враћање жалбе, између осталих, било и то што је у пракси уочено много различитих поступања судова у првом степену приликом одлучивања о изјављеном приговору извршног дужника по истим правним питањима, а са друге стране није постојала могућност контроле од стране другостепеног суда, везано за одлуке које су доносили првостепени судови.

Када говоримо о самом начину регулисања могућности изјављивања правног лека у ЗИО уочавамо битну новину. Наиме, чланом 24. ЗИО предвиђено је да се жалбом побија решење првостепеног суда или јавног извршитеља, ако овим законом није предвиђено да жалба није дозвољена или да се такво решење побија приговором. Члан 39. став 2. ЗИО из 2011. на другачији начин је уређивао ово питање, те је њиме било прописано да је приговор дозвољен само ако је то изричито предвиђено законом. Такав начин регулативе у претходном закону резултирао је различитим проблемима у примени закона, с обзиром да, нпр. код решења о обустави поступка законодавац није изричито предвидео да се може изјавити приговор, што је водило различитом тумачењу закона. Нови ЗИО се определио за супротан начин регулисања права на изјављивање жалбе, а може се рећи да је ново решење правилније.

Измену у новом закону уочавамо и у погледу рока за изјављивање правног лека - жалбе, који сада износи осам дана од дана пријема решења.¹⁶⁶ Према ранијем закону, био је предвиђен рок од пет радних дана за изјављивање приговора.¹⁶⁷ Може се рећи да је овде дошло до „потирања“ рокова, односно да се суштински ради о истом року, обзиром да ЗИО предвиђа рок од осам дана, док ЗИО из 2011. прописује рок од пет радних дана. У истом року (рок од осам дана) се подноси и приговор, изузев код приговора трећег лица где је предвиђен краћи рок – три дана.

Општи принцип да жалба и приговор не одлажу извршење, изузев уколико је то законом одређено, задржан је и у новом ЗИО.

Важну новину, коју није садржао ЗИО из 2011., прописује члан 26. ЗИО којим је предвиђена забрана укидања првостепеног решења и упућивања предмета на поновно решавање. Наиме, одлучујући о приговору и жалби, суд не може да укине првостепено решење и да предмет упути на поновно решавање, већ мора мериторно да одлучи о приговору или жалби. Овакво решење би требало да допринесе брзини и ефикасности у поступку спровођења извршења.

У погледу разлога побијања решења, законодавац се определио за истоветан концепт као онај предвиђен ЗИО из 2011. – систем таксативног набрајања разлога за жалбу. Према ЗИО из 2011. разлози за приговор су такође таксативно набројани. Битно је истаћи да ЗИО уводи четири нова разлога: 1) уколико је потраживање престало на

¹⁶⁶ Члан 25. ЗИО

¹⁶⁷ Члан 39. ст. 3. ЗИО из 2011.

основу чињенице која је настала у време када извршни дужник више није могао да је истакне у поступку из кога потиче извршна исправа или после закључења судског или управног поравнања или јавнобележничког записника о поравнању¹⁶⁸ 2) ако је у решењу о извршењу одређен месно ненадлежан јавни извршитељ¹⁶⁹ 3) ако потраживање није прешло на извршног повериоца или ако обавеза није прешла на извршног дужника¹⁷⁰ 4) ако је потраживање које је досуђено у извршној исправи застарело.¹⁷¹

V РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА ПРАКСЕ ОСНОВНОГ СУДА У КРАЉЕВУ

Циљ емпиријског истраживања је био да се утврди колико се често правни лекови изјављују у пракси, пре свега да ли је и у којој мери жалба „заживела“ у области извршења, као и какве су одлуке судова о изјављеним правним лековима. Истраживање је спроведено у Основном суду у Краљеву, а обухваћени су предмети у периоду од ступања на снагу новог ЗИО - од 1. 7. 2016. године закључно са 31. 12. 2016. године. Треба истаћи да је потешкоћу приликом истраживања представљала неадекватна техничка обрада података обзиром на чињеницу да се жалба још увек не евидентира као засебан правни лек, већ се у електронском систему и даље региструје као приговор.

Приликом истраживања коришћени су: статистички метод - у циљу прикупљања података, метод анализе садржаја судских одлука, као и метод интервјуа са запосленима у извршној материји.

На почетку истраживања осврнули смо се на стање судске праксе у области извршења у периоду од 1. 1. 2011. године до 30. 6. 2016. године, дакле непосредно пре ступања на снагу новог закона.

Након спроведених провера кроз електронски систем уписника који се води у овом суду, дошли смо до следећих сазнања:

¹⁶⁸ Члан 74. ст. 1. тач. 6. ЗИО

¹⁶⁹ Члан 74. ст. 1. тач. 11. ЗИО

¹⁷⁰ Члан 74. ст. 1. тач. 7. ЗИО

¹⁷¹ Члан 74. ст. 1. тач. 10. ЗИО

У току 2011. године укупан број примљених предмета у извршној материји износио је 18.608 предмета. Број изјављених правних лекова, био је 699.

Према уписницима из 2012. године проистиче да је број примљених предмета био 11.127, док је број изјављених правних лекова износио 1.042.

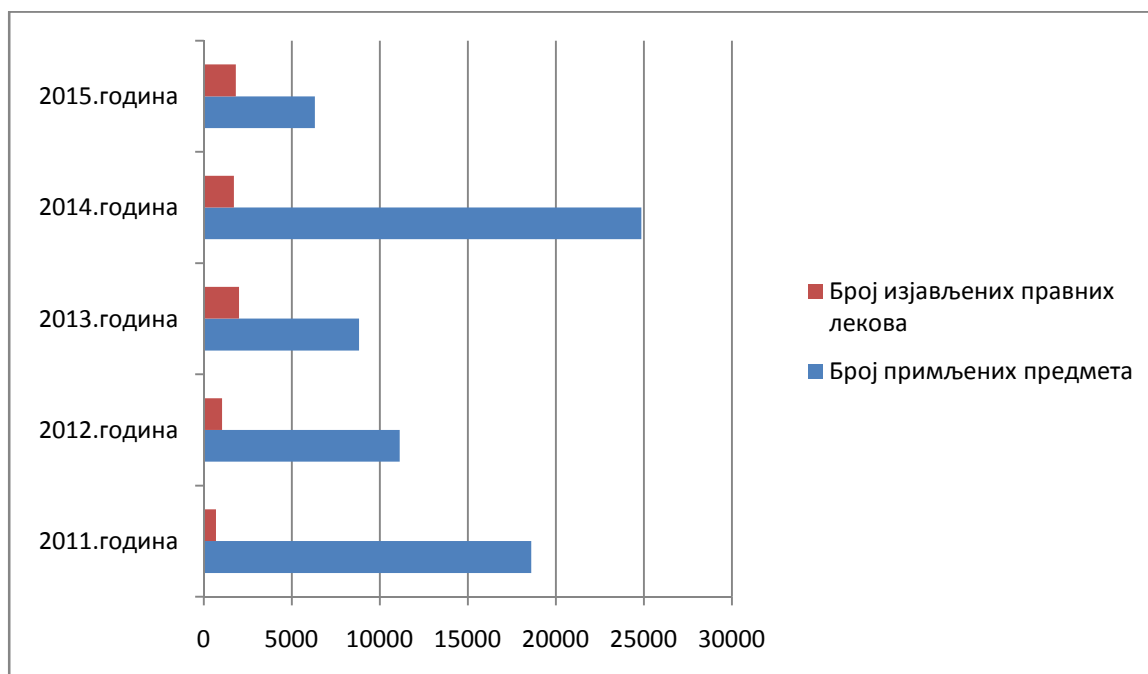
Године 2013. прилив предмета у извршењима износио је 8.810. Број изјављених правних лекова био је 2004.

Према подацима из уписника за 2014. годину број примљених предмета износио је 24.856, док је укупно изјављено било 1.704 правна лека.

2015. године извршно одељење задужено је са нових 6.310 предмета, а изјављених правних лекова било је 1.810.

Најзад, у периоду од 1. 1. 2016. до 30. 6. 2016. године примљено је нових 2.682 предмета, а изјављено 381 правних лекова.

1. Табеларни приказ односа броја примљених предмета и изјављених правних лекова

Према статистичким подацима из уписника утврдили смо да је у периоду од 1. 7. 2016. године до 31. 12. 2016. године изјављено:

- * 183 приговора на решења о извршењу на основу извршне исправе,
- * 113 приговора на решење о извршењу на основу веродостојне исправе и
- * 402 приговора на закључке извршитеља.

Број изјављених жалби у посматраном периоду је 47.

Из приказаних статистичких података, а и путем методе интервјуа са судијама дошли смо до сазнања да је највећи број изјављених приговора био против закључака јавних извршитеља. За подручје Вишег суда у Краљеву и Привредног суда у Краљеву именовано је пет јавних извршитеља.

Акценат приликом истраживања стављен је на жалбу, као нови правни лек којим је уведена двостепеност у извршни поступак. На узорку од 10 предмета од укупно 47 у којима су изјављене жалбе дошли смо до следећих сазнања: најчешћи разлози за изјављивање жалби извршних дужника су: да исправа на основу које је донето решење о извршењу нема својство извршне исправе, да је извршна исправа на основу које је донето решење о извршењу поништена, укинута, преиначена, стављена ван снаге, или није извршна, да је извршење одређено на стварима и правима који су изузети од извршења или на којима је извршење ограничено, да је потраживање које је досуђено у извршној исправи застарело. Само у једном предмету извршни поверилац је одговорио на жалбу извршног дужника. Жалбе су састављене од стране пуномоћника адвоката, из чега можемо извући индиректан закључак да грађани још увек нису довољно упознати са поновним увођењем жалбе у извршни поступак. Интересантно је да је у свим предметима из посматраног узорка одлука другостепеног суда била иста: жалба је одбијена као неоснована, а пресуда првостепеног суда потврђена. Када је реч о поступању другостепеног суда битно је истаћи да је суд поступао у законом прописаним инструктивним роковима из члана 79. ЗИО. Уколико би се овакво поступање Вишег суда наставило и у будуће свакако не би дошла до изражаја негативна страна увођења жалбе, а то је пролонгирање поступка извршења.

ЗАКЉУЧАК

Основне идеје на којима је заснован нови ЗИО јесу: 1) настојање да се постигне компромис између уједначавања судске праксе и брзине поступка извршења, 2) проширење надлежности извршитеља, како би се на тај начин допринело повећању брзине извршног поступка, 3) преуређење општег дела извршног поступка - учинити га прегледним и систематичним, 4) најважније акте које доносе јавни извршитељи подвргнути правном леку о коме одлучује суд и на тај начин допринети уједначавању праксе извршитеља са подручја истог основног или привредног суда, 5) решити питања о којима закон ћути, 6) казуистички редиговати одредбе, како би се на тај начин што више добило на правној сигурности.

Поред значајних новина које је увео нови ЗИО, као једну од најважнијих можемо издвојити реформу система правних лекова у поступку извршења, односно увођење, тачније враћање, жалбе као редовног правног лека, уз истовремено егзистирање приговора. На овај начин отворена су врата поступању виших судова, као и Привредног апелационог суда у материји извршења.

Да ли увођење жалбе представља добро решење најбоље ће показати пракса судова и јавних извршитеља, а овде ћемо указати само на позитивне и негативне стране овог решења са теоријског аспекта.

Пре свега, увођењем жалбе, као деволутивног правног лека, остварени су, између осталог и следећи циљеви: усаглашавање судске праксе на ширем подручју, постигнута је делотворнија заштита извршних дужника у случајевима када извршна исправа није настала у судском поступку, отклоњена је могућност да судије истог степена „унакрсно“ одлучују о приговорима на њихове одлуке, а осим тога отклоњена и могућност да судије које се не баве извршним стварима или имају мало судијског искуства одлучују о жалбама. Законодавац се одлучио да преиспитивању путем жалбе подвргне само најважније одлуке из разлога што се у самом извршном поступку не одлучује о грађанским субјективним правима и циљ овог поступка јесте да се потраживања која су претходно уврђена судским пресудама или другим извршним и веродостојним исправама само принудно реализују.

На другој страни, као негативни аспекти увођења жалбе у извршни поступак наводе се одуговлачење и успоравање поступка, које води угрожавању једног од основних начела извршног поступка – начела хитности. Осим тога, посматрано са практичног аспекта, увођење жалбе води додатном оптерећењу судова другог степена, који су свакако оптерећени и ограничених капацитета, а битно је нагласити и чињеницу да за целу територију Републике Србије постоји само један Привредни апелациони суд.

Систем правних лекова, установљен новим ЗИО, у коме истовремено егзистирају и жалба и приговор представља боље решење, јер свакако омогућава већу складност у доношењу одлука судова. Прописивањем рестиктивних рокова за одлучивање по жалби, као и ситуација у којима је она дозвољена, законодавац је настојао да елиминише негативне аспекте увођења жалбе, или да их сведе на најмању меру.

Напред наведене идеје новог ЗИО представљају високо постављене циљеве, при чему законодавац у први план истиче хитност извршног поступка, уз истовремено обезбеђивање двостепености и права странака на делотворан правни лек, а у којој мери ће они бити остварени, показаће се током времена у пракси.

ЛИТЕРАТУРА

Уџбеници, монографије, коментари закона

Беговић Б, Василић Ј, Водинелић В, Карамарковић Ј, Кнежевић Г, Мијатовић Б, Михајловић Г, Павић В, Ракић – Водинелић В, Хибер Д, *Нови закон о извршном поступку*, Београд, 2004.

Воргић Никола, *Грађанско процесно право – извршни поступак*, Нови Сад, 1969.

Вуковић Светислав, *Коментар закона о извршном поступку са регистром појмова и обрасцима*, Београд, 2004.

Горшић Фрањо, *Тумач закона о извршењу и обезбеђењу*, Загреб, 1930.

Јакшић Александар, *Грађанско процесно право*, Београд, 2012.

Ковачевић Куштримовић Радмила, Лазић Мирослав, *Стварно право*, Ниш, 2004.

Козар Владимир, Почуча Милан, *Коментар закона о парничном поступку са новелама из 2014. године, судском праксом и регистром појмова*, Београд, 2014.

Лазаревић Драгољуб, *Коментар закона о извршењу и обезбеђењу са судском праксом, подзаконским актима и регистром појмова*, Београд, 2014.

Лазаревић Драгољуб, *Коментар закона о извршењу и обезбеђењу са регистром појмова*, Београд, 2016.

Познић Боривоје, *Грађанско процесно право*, Београд, 1987.

Познић Боривоје, Ракић – Водинелић Весна, *Грађанско процесно право - свеска III*, Београд, 2012.

Станковић Гордана, *Грађанско процесно право – свеска II*, Ниш, 2007.

Станковић Гордана, *Ново извршно процесно право*, Ниш, 2001.

Станковић Гордана, Боранијашевић Владимир, *Извршно процесно право*, Косовска Митровица, 2012.

Старовић Боривој, *Коментар закона о извршном поступку*, Београд, 1987.

Старовић Боривој, *Коментар закона о извршном поступку*, Београд, 2007.

Старовић Боривој, *Тумач за закон о извршном поступку*, Београд, 2005.

Трива С, Белајец В, Дика М, *Судско извршно право – опћи део*, Загреб, 1980.

Узелац Алан, *Нацрт закона о извршењу и обезбеђењу Републике Србије – Коментари о усклађености са захтевима Европске конвенције за заштиту људских права*, Загреб, 2010.

Ујдехаг Ј, Гинзбург С, Попов К, Бенгтсон Б, Милошевић М, Бодирога Н, *Свеобухватна анализа система извршења у Србији*, Београд, 2014.

Шаркић Небојша, *Заштита права и подела надлежности*, Београд, 2011.

Шаркић Небојша, Николић Младен, *Коментар закона о извршењу и обезбеђењу*, Београд, 2013.

Научни и стручни чланци

Бодирога Никола, Судска контрола рада извршитеља, *Анали Правног факултета у Београду*, преузето са: <http://ojs.ius.bg.ac.rs/index.php/anali/article/view/124/278>

Кеча Ранко, О основним начелима Закона о извршењу и обезбеђењу, *Зборник радова Правног факултета*, Нови Сад, бр. 1, 2012.

Станковић Гордана, Противизвршење, *Зборник Правног факултета у Нишу*, бр.40/41/2000

Зороска – Камиловска Татјана, Реформе система извршења у државама региона – концептуалне сличности и разлике, контроверзе и дилеме, Правни факултет Јустинијан Први, Скопље, 2013, преузето са: <http://www.pravnifis.rs/Download/Zbornik-Harmonizacija/HGPV3.pdf>

ОСТАЛА ИСТРАЖИВАЧКА ГРАЂА

Прописи:

Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, бр. 98/2006

Закон о извршењу и обезбеђењу, *Службени гласник РС*, бр. 106/2015

Нацрт Закона о извршењу и обезбеђењу из 2015, преузето са: <http://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/060415/060415-vest2.html>

Закон о извршењу и обезбеђењу, *Службени гласник РС*, бр. 31/2011, 99/2011 – др. закон, 109/2013 – одлука УС, 55/2014, 139/2014

Закон о извршном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 125/04

Закон о извршном поступку, *Службени лист СРЈ*, бр.28/00, 73/2000, 71/2001

Закон о извршном поступку из 1978, *Службени лист СФРЈ*, бр.20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91, „Сл. лист СРЈ“ бр.27/92, 31/93, 24/94

Закон о облигационим односима, *Службени гласник СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, „Сл. лист СРЈ“ бр. 31/93 и „Сл. лист СЦГ“, бр. 1/2003 – Уставна повеља

Закон о парничном поступку, *Службени гласник РС*, бр.72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС и 55/2014

Овршни закон Републике Хрватске, *Народне новине*, бр. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16

Закон о извршењу и објезбеђењу Црне Горе, *Службени гласник ЦГ*, бр. 36/2011, 28/2014 и 20/2015

Законом о извршном поступку, *Службене новине ФБиХ*, бр. 32/03

Европска конвенција о људским правима, преузето са:

http://www.echr.coe.int/documents/convention_bos.pdf

Билтен Врховног Касационог суда бр. 3/2015, *InterMех*, Београд

Билтен Врховног Касационог суда бр. 3/2016, *InterMех*, Београд

Судска пракса:

Одлука IV Општинског суда, Београд, И 4782/84

Решење Привредног суда у Београду Ипв (Ивк) 642/2014

Решење привредног суда у Београду ИПВ (Ив) бр. 453/2014

Решење Привредног апелационог суда, Иж. 2004/2010

Решење Привредног апелационог суда, Иж. 2823/10

Сажетак

РЕДОВНИ ПРАВНИ ЛЕКОВИ У ИЗВРШНОМ ПОСТУПКУ

Поступак извршења деценијама уназад представља најслабију тачку у процесу заштите субјективних грађанских права. Уређење система правних лекова у поступку извршења је јако комплексан и деликатан процес пре свега због контрадикторних циљева које је неопходно ускладити и остварити. Поред значајних новина које је увео нови ЗИО, као једну од најважнијих можемо издвојити реформу система правних лекова у поступку извршења, односно увођење, тачније враћање, жалбе као редовног правног лека, уз истовремено егзистирање приговора. На овај начин отворена су врата поступању виших судова, као и Привредног апелационог суда у материји извршења. Да ли увођење жалбе представља добро решење најбоље ће показати пракса судова и јавних извршитеља. Основни циљ мастер рада је да се опише и анализира нови систем правних лекова установљен ЗИО у компаративној и историјској ретроспективи и утврди стање судске праксе у материји редовних правних лекова у извршном поступку која је претходила усвајању новог ЗИО, како би се испитало постојање разлога за законодавне промене у овој области извршног процесног права.

Кључне речи: извршни поступак, правни лекови, жалба, приговор

Summary

THE ORDINARY LEGAL REMEDIES IN ENFORCEMENT PROCEDURE

Enforcement procedure for decades represents the weakest point in the protection of subjective civil rights. Regulation of the legal remedies in the enforcement procedure is very complex and delicate process primarily because of conflicting objectives that need to harmonize and achieve. In addition important novelties introduced by the new Law on enforcement and security as one of the most important we can mention the reform of the system of legal remedies in the enforcement procedure, or the introduction, namely the return, appeal as a regular remedy, while the existence of the complaint. In this way opened the door to the treatment of higher courts and the Economic Court of Appeal in the matter of enforcement. Does the introduction of the appeal is a good solution will best demonstrate the practice of the courts and enforcement agents. The main objective of the master work is to describe and analyze the new system of legal remedies established by the Law on enforcement and security in comparative and historical retrospect and determine the state of case law in the matter of the ordinary remedies in the enforcement procedure that preceded the adoption of the new Law on enforcement and security, to examine the reasons for legislative changes in this area executive procedural law.

Key words: enforcement procedure, legal remedies, appeal, complaint

БИОГРАФИЈА АУТОРА

Марина Лопатничих рођена је 17. 7. 1990. године у Краљеву. Основну школу „Вук Караџић“ у Краљеву завршила је 2005. године као носилац дипломе „Вук Караџић“ и титуле „Ђак генерације“.

Средњу „Економско – трговинску школу“ у Краљеву завршила је 2009. године као носилац дипломе „Вук Караџић“.

Правни факултет Универзитета у Нишу уписала је школске 2009/2010 године, а дипломирала 26. 6. 2014. године са просечном оценом 9,48. Исте године уписала је мастер академске студије права, опредељујући се за даље усавршавање у грађанско – правној материји.

Од новембра 2015. године ради као приправник – волонтер у Основном суду у Краљеву. Говори енглески језик.

**ИЗЈАВА О ИСТОВЕТНОСТИ
ШТАМПАНОГ И ЕЛЕКТРОНСКОГ ОБЛИКА МАСТЕР РАДА**

Име и презиме аутора мастер рада: Марина Лопатничих

Наслов мастер рада: Редовни правни лекови у извршном поступку

Ментор: Проф. др Невена Петрушић

Изјављујем да је електронски облик мастер рада у pdf формату истоветан штампаном облику, који сам предао/ла Правном факултету Универзитета у Нишу.

У Нишу, 2. 3. 2017. године

Потпис аутора

ИЗЈАВА О АУТОРСТВУ И ОДОБРАВАЊУ ОБЈАВЉИВАЊА МАСТЕР
РАДА

Изјављујем да је мастер рад, под насловом Редовни правни лекови у извршном поступку пријављен и одбрањен на Правном факултету Универзитета у Нишу:

- резултат сопственог истраживачког рада;
- да овај мастер рад у целини, нити у деловима, нисам пријављивао/ла на другим факултетима, нити универзитетима;
- да нисам повредио/ла ауторска права, нити злоупотребио/ла интелектуалну својину других лица.

Дозвољавам да се овај мастер рад чува у библиотеци и објави на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу, са подацима о датуму одбране и комисији пред којом је рад брањен.

Аутор мастер рада: Марина Лопатничих

У Нишу, 2. 3. 2017. године

Потпис аутора
